

۸۰

کتابشناسی مصدق، نهصت ملی و نفت (به فارسی و زبانهای دیگر)

ویژه مصدق

یادواره پنجاهمین ملی شدن صنعت نفت
تشکیل دولت مصدق

rouzaneha.org

آزادی

دوره دوم، شماره ۲۶ و ۲۷، تابستان و پاییز ۱۳۸۰

آزادی

وابسته به جبهه سواترانیک ملی ایران
 تاسیس: فروردین ۱۳۵۸
 گاهنامه سیاسی، اجتماعی، فرهنگی
 زیر نظر هیأت تحریریه
 دوره نوم شماره ۲۶ و ۲۷
 تابستان و پاییز ۱۳۸۰

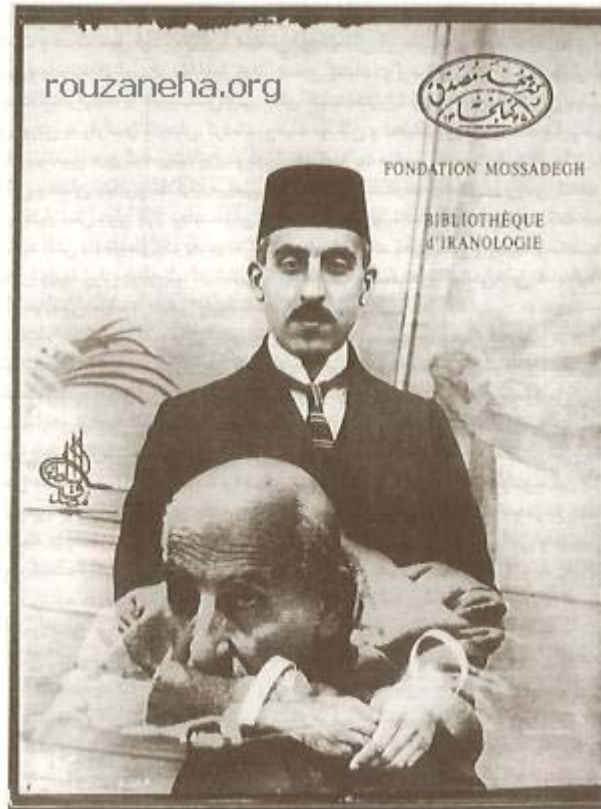
نقل مطالب این نشریه با ذکر ماخذ و نام نویسنده آزاد است

rouzaneha.org

۹	سرمد سخن	
	بخش نخست: مصدق	
۱۵	هدایت متین‌دفتری	مصدق: ولادت و خانواده
۱۷	هدایت متین‌دفتری	زاد روز مصدق: چرا ۲۶ خرداد؟
۱۹	هدایت متین‌دفتری	گاهشمار زندگی دکتر محمد مصدق ۱۲۶۱ - ۱۳۴۵
۹۳		مصدق در پاریس
۹۶	ترجمه سیروس جاویدی	ایران بیدار می‌شود
	رئه ویه یار	مصاحبه با یک مشروطه‌خواه ایرانی: محمد مصدق السلطنه
۱۰۰	ا. دو روشیرون ترجمه محمد تاج‌نوتی	
	مصدق در مطبوعات مشروطه سوم	
۱۰۴	مجله خوانندگیا	دکتر محمد مصدق، نخست وکیل و نخست وزیر را بشناسید
۱۰۸	روزنامه امید	چند پرده از زندگانی مصدق
		مصدق و ...
۱۱۲		مصدق و مجلس مؤسسان ۱۳۲۸
۱۲۵		مصدق و جوانان: پیام به دانشجویان ایرانی در خارجه
۱۲۹	دکتر محمد مصدق	قوانین: نهضت ملی ایران یک نسیم ملایم و زودگذر نیست...
۱۳۹	دکتر محمد مصدق	قانون‌ها، مجلس‌ها، دولت‌ها برای مردمند و نه مردم برای آنها
۱۴۶		مصدق در احمدآباد: از زبان خودش
۱۴۷		در گذشت مصدق انعکاس در ایران و جهان
۱۵۲	هامون	ها قصه قصه قصه (شعر)

- «حتی با مرگ نیز حق مصدق ادا نشد»
 ۱۵۳ ویراستار
 مردی معاصر کوروش کبیر
 ۱۵۶ گاستون فورنیه ترجمه سرور کسمایی
 نامه‌ای از ایران
 ۱۶۵
 آتشی که هرگز نمی‌میرد ...
 ۱۶۷ جامعه سوسیالیستهای ایرانی در اروپا
 تجلیل از مصدق
 ۱۷۲ کنفدراسیون جهانی محصلین و دانشجویان ایرانی
 مرثیه درخت
 ۱۷۳ محمدرضا شفیعی کدکنی (م. سرشگ)
 مصدق و اقتصاد
 اقتصاد بدون نفت؛ یادداشتی بر دو مقاله بحث‌انگیز
 ۱۷۵ انا عنایت
 مصدق و راه‌آهن سراسری
 ۱۹۷ دکتر احمد سیف
 بخش دوم: مجموعه‌ای از نظرهای خصمانه یا دوستانه
 ۲۰۹
 کاشانی - کودتا و مصدق
 ۲۱۰
 خمینی و مصدق
 ۲۱۴ rouzaneha.org
 جوانان امروز و مصدق
 ۲۲۷
 دیگران و مصدق
 ۲۳۱
 بخش سوم: دو پرسش
 ۲۴۱
 مصدق در عصر حاضر
 ۲۴۳ پروانه آبراهامیان
 مشهد بهار ۱۳۳۱ خورشیدی، و ستاره جاوید
 ۲۴۵ نعمت آزرم
 نهر و مصدق
 ۲۵۰ زاله اصفهانی
 بلوای قم و چند خاطره کوتاه
 ۲۵۱ مهندس صادق امیر حسینی
 حکومت ملی دکتر مصدق: تداوم انقلاب مشروطیت
 ۲۵۸ مهرنادر باباعلی
 درس‌هایی آموختنی
 ۲۶۵ غلامرضا بقایی
 دو پاسخ و دو پرسش
 ۲۶۹ ابوالحسن بنی‌صدر
 حکایتی ساده از دوران کودکی
 ۲۷۲ عبدالعزیز بیات مصدق
 باید از تاریخ درس گرفت
 ۲۷۹ شهروز باری پور
 آتشی که هرگز نمی‌میرد ..
 ۲۸۳ امیر پیشداد
 مصدق: بزرگ دولتمردی امروزی
 ۲۹۱ تقی‌ناعم
 دکتر مصدق هم خود یک شبه ره صد ساله پیمود ...
 ۲۹۳ منوچهر تقوی بیات
 باید نسیم به طوفان مبدل شود ...
 ۲۹۵ محمد حسینی

۳۰۰	حیدر	فرق بین «اصلاح» گرایی مذهبی و ... از زمین تا آسمان است
۳۰۴	هادی خرسندی	خاطرات ۲۸ مرداد
۳۰۵	لطیفلی خنجی	rouzaneha.org پاسخ به نظر آزمایی ...
۳۰۷	جلیل دوستخواه	پاسخ به دو پرسش فصلنامه‌ی آزادی
۳۱۰	احمد رئاسی	«دیدم آن شب شکنتر از خورشید ...»
۳۱۳	فضل‌الله روحانی	خاطراتی از دولت ملی
۳۱۷	کامبیز روستا	خاطرات کم‌وبیش محو دوران کودکی ...
۳۱۹	محمدرضا سالگونی	راز ماندگاری مصدق در ذهنیت تاریخی ایرانیان
۳۲۱	سی - علوی	راه و رسم مصدق، اندیشه‌ای که عمل بود ...
۳۲۴	آنا عنایت	مصدق و ناسیونالیسم مدنی
۳۲۷	پرستو فروهر	«صدای رسای تاریخ»
۳۳۰	محمد علی همایون کاتوزیان	پاسخ به سؤالات یادواره ...
۳۳۲	حبیب لاجوردی	دولت مصدق و اصلاحات بنیادی
۳۳۵	حسین متین‌دفتری	آخرین سالها در احمدآباد: خاطراتی از ایام کودکی
۳۴۱	علی متین‌دفتری	امیدها و نگرانی‌ها
۳۴۴	مریم متین‌دفتری	مردی بود برای تمام فصول
۳۵۳	جواد مجابی	در فواصل کهکشان
۳۵۶	اردشیر محمص	پاسخی به زبان کاریکاتور
۳۵۸	رضا مرزبان	ستودن شخصیت مصدق ... از مقوله «بت» ساختن نیست
۳۶۰	مرتضی مشیر	پند و خاطره
۳۶۲	عباس معیری	سه روز پر حادثه و زخم کودتا بر خانه ۱۰۹
۳۶۵	ناصر مهاجر	دیروز و امروز
۳۷۲	محسن یلفانی	یادواره پنجاهمین سال ملی شدن صنعت نفت و ...
۳۷۷		بخش چهارم کتابشناسی مصدق، نهضت ملی ایران و نفت
۳۷۹		کتابشناسی گزیده فارسی
۳۹۹	فرهاد و کتابون دیا	کتابشناسی به زبانهای غربی

rouzaneha.org

FONDATION MOSSADEGH

BIBLIOTHÈQUE
D'IRANOLOGIE

de mardi à vendredi de 14h à 18h

21, place d'Armes - CH-1227 Carouge-Genève
Tram : N° 12, et 13 - Bus N° 11 arrêt Place d'Armes
Téléphone (022) 300 37 55 - Téléfax (022) 300 37 58
www.mossadegh.com

Enrichissez vos connaissances grâce à sa bibliothèque

۴

کتابشناسی گزیده
مصدق، نهضت ملی ایران و نفت

rouzaneha.org

– کتابشناسی فارسی: آثار و اسناد مصدق و...

– کتابشناسی به زبانهای غربی – زبان انگلیسی به طور عمده
به اهتمام فرهاد و کتیون دیبا

کتابشناسی گزیده*

مصدق، نهضت ملی و نفت

۱- آثار مصدق

الف: کتابها

- افشار، ایرج (گردآورنده)، «مصدق و مسائل حقوق و سیاست»: کاپیتولاسیون و ایران، اسقاط دعاوی، انتخابات در اروپا و ایران، تابعیت در ایران، اصول مهمه حقوق مدنی، به انضمام خاطرات مصدق و دو نامه و ۲۰ عکس تاریخی از او، تهران: زمینه، ۱۳۵۸، صص ۱۵۲.
- بزرگمهر، جلیل، (یادداشت شده توسط) «تقریرات مصدق در زندان: درباره حوادث زندگی خویش»، تنظیم شده به کوشش ایرج افشار، تهران، سازمان کتاب، ۲۶ خرداد ۱۳۵۹ به مناسبت سالروز ولادت دکتر مصدق، صص ۱۸۰. «تقریرات» را آقای سرهنگ بزرگمهر و کیل دکتر مصدق در دادگاههای نظامی، در ملاقاتهای زندان لشکر ۲ زرهی تحریر کرده‌اند.
- مصدق، محمد، «خاطرات و تألمات مصدق»، چاپ اول، تهران، علمی، تابستان ۱۳۶۵، صص ۴۱۶ مشتمل بر «شرح مختصری از زندگی و خاطراتم»، «مختصری از تاریخ ملی شدن صنعت نفت» و «عرضه جواب به فرمایشات اعلیحضرت همایون شاهنشاه» که پاسخ به گفته‌های محمد رضا شاه است در فصل پنجم کتاب «مأموریت برای وطن».
- ، «مدارک حقوق اسلامی و وصیت در مذهب شیعه» رساله دکتری حقوق در دانشگاه نوشاتل، سویس، ترجمه متین‌الدوله دفتری لیسانسیه در علم حقوق، علی معتمدی لیسانسیه در علم حقوق، تصدیه انتظام لیسانسیه در علم حقوق، تهران، مطبعه «کلیمیان»، عقرب (آبان) ۱۳۰۲، صص ۱۰۶.
- rouzaneha.org
- ، «مختصری از حقوق پارلمانی در ایران و اروپا برای آقایان محترم نمایندگان دوره پنجم تقنینیه»، تهران، ۲۰ دلو (بهمن) ۱۳۰۲، صص ۱۷۲.
- ، «اصول قواعد و قوانین مالیه در ممالک خارجه و ایران، قبل از مشروطیت و دوره مشروطه»، جلد اول، بودجه، تهران، مطبعه تمدن، ۱۵ آبانماه ۱۳۰۴ - ۱۹ ربیع الثانی ۱۳۴۴، صص ۲۲۲. (این اثر در سال ۱۳۶۷ در تهران، انتشارات فرزاد تجدید چاپ شده است).
- ، «کاپیتولاسیون و ایران» تهران، مؤلف، [۱۳۹۳] ۴ ذیحجه ۱۳۳۲ قمری هجری.
- ، «شرکت اسهامی در اروپا»، تهران، مؤلف، ۲۱ عقرب (آبان) ۱۳۲۲ / ۱۲۹۳ قمری هجری.
- ، «دستور در محاکم حقوقی»، تهران، مؤلف، ۲۱ عقرب (آبان) ۱۳۲۲ / ۱۲۹۳ قمری. (برای تدریس در مدرسه سیاسی تهران، ظرف تابستان ۱۲۹۳ شمسی تهیه شد که برای اول سال تحصیلی آماده باشد).

— «توصیف در حقوق اسلامی (شیعه)» ترجمه علی محمد طباطبایی، تهران، زریاب، ۱۳۷۷، صص ۲۱۶. (ترجمه جدیدی است از رساله دکتری مصدق).

rouzaneha.org

ب: مقاله‌ها

مصدق، محمد، «اسقاط دعاوی» مجله علمی، سال اول، شماره ۱ (تهران) اول جدی (دی) ۱۲۹۳، صص ۲۰-۳۳.

— «انتخابات در اروپا و ایران»، مجله آینده، سال دوم (تهران) ۱۳۰۵، صص ۱۲۲-۱۳۰ و ۲۱۹-۲۳۱.

— «تابعیت در ایران»، مجله آینده، سال دوم (تهران) ۱۳۰۵، صص ۲۶۱-۲۶۵.

— «تصویب بودجه در پارلمانهای مختلف»، مجله آینده، سال اول، صص ۱۰۵-۱۰۹.

— «اصول مهمه حقوق مدنی و حقوق تجارتی در ایران» مجله آینده، جلد دوم (تهران) ۱۳۰۵، صص ۳۶۵-۳۷۳.

— «مسأله انتخابات»، مجله آینده، سال سوم (تهران)، ۱۳۳۳، صص ۵۵-۶۳.

ج: سخنرانیها، مکتوبها و مدافعات در دادگاه

بی‌نام، «دادگاه تاریخی: محاکمه آقای دکتر محمد مصدق در دادگاه نظامی»، تهران، بنگاه مطبوعاتی روشنفکر، صص ۱۶۸ (از هفدهمین جلسه تا صدور رأی مرحله بدوی).

بی‌نام، «محاکمه و دفاع»، تهران، جلد سفید، ۱۳۵۷، صص ۹۶. (مجموعه‌ای است مصور از جزوات نهضت مقاومت ملی در سال ۱۳۳۲ - مدافعات مصدق در دادگاه نظامی که در ردیف کتابهای «جلد سفید» قبل از انقلاب ۵۷ تکثیر شده است).

بزرگمهر، سرهنگ جلیل، «مصدق در محکمه نظامی»، چاپ اول، کتاب اول در دو جلد، تهران، نشر تاریخ ایران، ۱۳۶۳، جلد اول و دوم صص ۸۰۲ به اضافه تصاویر، به اضافه دیباچه جلد اول صص ۵۴، به اضافه دیباچه جلد دوم صص ۲۳، (کاملترین مجموعه از جریان دادگاه بدوی نظامی در سلطنت‌آباد و مدافعات مصدق در این دادگاه).

— (به کوشش)، «دکتر محمد مصدق در دادگاه تجدید نظر نظامی»، چاپ اول، تهران، شرکت سهامی انتشار، پاییز ۱۳۶۵، صص ۶۰۸.

— (به کوشش)، «دکتر محمد مصدق و رسیدگی فرجامی در دیوان کشور»، چاپ اول، تهران، شرکت سهامی انتشار، بهار ۱۳۶۷، صص ۳۷۷. به انضمام «محکمه مصدق یا محاکمه و محکومیت استعمار، ارتجاع و سلطنت» نوشته دکتر ناصر پاکدامن که در نیمه اول سال ۱۳۶۰ به عنوان مقدمه‌ای بر مجموعه مجلدات مربوط به محاکمه در دادگاه نظامی، تألیف شده است، صص ۹-۱۳۷ به امضای «علی همدانی».

ترکمان، محمد، «گرد آورنده»، «نامه‌های دکتر مصدق»، چاپ اول، تهران، هزاران، جلد اول ۱۳۷۴، صص ۴۳۲؛ جلد دوم ۱۳۷۷، صص ۴۰۸.

صدر، حسن، «دفاع دکتر مصدق از نفت در زندان زرهی» چاپ اول، تهران، مؤلف، پخش از امیرکبیر، ۱۳۵۷، صص ۱۰۴ (مؤلف یکی از سه وکیل دکتر مصدق در دیوان کشور بود که در سال ۱۳۳۴ موفق شد همراه با همکارانش - علی شهیدزاده و بهرام مجدزاده - با دکتر مصدق در زندان لشگر ۲ زرهی ملاقات کند. این کتاب بخشی از آن خاطره است).

کی استوان، حسین، «سیاست موازنه منفی در مجلس چهاردهم»، چاپ اول در دو جلد، تهران، روزنامه مظهر، جلد اول، بهمن ۱۳۲۷، صص ۴۱۴؛ جلد دوم، بهمن ۱۳۲۹، صص ۳۰۱. (مهمترین اثر درباره نقش دکتر مصدق در سیاست ایران پس از شهریور ۲۰ و قبل از نخست وزیری و مجموعه‌ای کامل از گفته‌ها و سخنرانیهای مصدق در مجلس ۱۴ است. این کتاب پس از کودتا و در طول دوران رژیم گذشته، در لیست سیاه قرار داشت و بسیار نایاب بود. به همین دلیل انتشارات مصدق در پاریس هر دو جلد آن را در سال ۱۳۵۶ تکثیر کرد. مراجعه به این کتاب جهت شناخت بیشتر مصدق توصیه می‌شود).

مصدق، دکتر محمد، «نطق‌های دکتر مصدق در دوره شانزدهم مجلس شورای ملی»، جلد اول، پاریس، انتشارات مصدق، دفتر اول «در تدارک ملی شدن صنعت نفت»، اسفند ۱۳۴۶، صص ۹۵ + ۴؛ دفتر دوم، «در ملی شدن صنعت نفت»، سی‌ام تیر ۱۳۴۸، صص ۱۲۳ + ۴.

—، «نطق‌ها و مکتوبات دکتر مصدق به هنگام نخست وزیری در دوره شانزدهم مجلس شورای ملی»، جلد دوم، پاریس، انتشارات مصدق، دفتر اول، «در خلع ید از شرکت سابق نفت؛ به هنگام نخست وزیری در دوره شانزدهم»، ۱۹ آبان ۱۳۴۸، صص ۱۲۶ + ۴؛ دفتر دوم، «در دوره هفدهم و دوره اول مجلس سنا»، خرداد ماه ۱۳۴۹، صص ۳ + ۱۹۰ + ۶؛ دفتر سوم، «به هنگام نخست وزیری»، اسفند ماه ۱۳۵۰، صص ۱۸۲ + ۱۱. rouzaneha.org

—، «مکاتبات مصدق: تلاش برای تشکیل جبهه ملی سوم»، چاپ اول، پاریس، انتشارات مصدق، دهم آذر ۱۳۵۴، صص ۲۰۰ + ۱۱، شامل برگردان تمام دستخط‌های مندرج در متن.

—، «نطق‌ها و مکتوبات دکتر مصدق در دوره‌های پنجم و ششم مجلس شورای ملی»، پاریس، انتشارات مصدق، ۲۹ اسفند ۱۳۴۹، صص ۱۹۹ + ۵ + ۴. (این مجموعه کامل نیست و از جلسه تغییر سلطنت، ۹ آبان ۱۳۰۴ در مجلس پنجم شروع می‌شود).

مکی، حسین، «دکتر مصدق و نطق‌های تاریخی او»، چاپ اول، تهران، محمد علی علمی، مهر ۱۳۲۴، صص ۲۰۰ (سخنرانیهای مصدق در مجلس پنجم و ششم و مخالفت با سلطنت رضا شاه در جلسه تغییر سلطنت در مجلس پنجم و شرح حال مختصر او - صص ۶ - ۳۳. این کتاب نیز مانند «سیاست موازنه منفی» اثر حسین کی استوان در لیست سیاه ساواک قرار داشت - دو کتابی که در زندگی پارلمانی دکتر مصدق در واقع مکمل یکدیگرند).

نهضت مقاومت ملی ایران، «پیام دکتر مصدق از زندان به ملت ایران ... راجع به کنسرسیوم»، تهران، ضمیمه راه مصدق، شهریور ۱۳۳۳، صص ۱۱.

—، «متن کامل و صحیح لایحه دفاعیه جناب آقای دکتر محمد مصدق ... راجع به عدم صلاحیت دادگاه غیر قانونی تجدید نظر نظامی که ... از انتشار آن در جراید و مجلات کشور جلوگیری شد»، تهران، ضمیمه روزنامه راه مصدق، ۱۳۳۳، صص ۲۸.

— «مصدق در کتج زندان لشکر ۲ زرهی از حقوق ملت دفاع می‌کند» تهران، ضمیمه راه مصدق، ۲۷ شهریور ۱۳۳۳، صص ۴۰.

۲- اسناد

انوشه، — (ترجمه و تنظیم)، «دو سند: سازمان سیا علیه مصدق»، تهران [۱۳۴۸]، شامل مقاله‌ای از نیویورک مانگازین: پلیس مخفی شاه در این جاست؛ و از لوموند: کیم روزولت علیه مصدق.

ایالات متحده، «اسناد روابط خارجی آمریکا در باره نهضت ملی شدن نفت ایران»، ترجمه عبدالرضا هوشنگ) مهدوی و اصغر اندرودی، در دو جلد، چاپ اول، تهران، ۱۳۲۷، صص ۱۳۴۰.

ترکمان، محمد، (گردآورنده)، «اسنادی پیرامون توطئه ربودن و قتل سرلشکر افشار طوس رئیس شهرستانی حکومت ملی به سال ۳۲» مجموعه اطلاعاتی دربارهٔ تشجعات و درگیریهای خیابانی و توطئه‌ها در دوران حکومت دکتر مصدق، چاپ اول، تهران، دفتر پنجم از مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، مرداد ۱۳۶۳، صص ۲۲۷.

— (گرد آورنده)، «قیام ملی سی‌ام تبر به روایت اسناد و تصاویر» تهران، دهخدا، مهر ۱۳۶۱، صص ۶۵۳.

دفتر نخست وزیر، «اسناد نفت» جلد اول، چاپ اول، تهران، چاپخانه بانک ملی ایران، ۱۳۳۰، صص ۴۸۲، مشتمل بر متن امتیازنامه داری، گزارش کمیسیون نفت به مجلس، قوانین، گزارشها و سخنرانیهای دکتر مصدق، جریان مذاکرات نفت و مکاتبات، گزارشهای کمیسیون مختلط نفت و اعضای آن دربارهٔ خلع ید و سایر گزارشها، شکایت بریتانیا به دادگاه لاهه در سال ۱۳۳۱ و واکنش ایران و غیره. این مجموعه در سال ۱۳۵۷ تحت عنوان «اسناد نفت و تعلق‌ها و نامه‌های تاریخی دکتر مصدق» در تهران، انتشارات راستین، عیناً با چاپ افسست تکثیر شده است.

rouzaneha.org

— «مدافعات آقای دکتر محمد مصدق نخست وزیر و آقای پرفسور رولن در دیوان بین‌المللی دادگستری، لاهه، راجع به اثبات عدم صلاحیت دیوان مزبور در رسیدگی به ملی شدن صنعت نفت ایران»، (ترجمه فارسی صورت جلسه دیوان بین‌المللی دادگستری از ۱۹ خرداد تا ۲ تیر ۱۳۳۱ است)، تهران، چاپخانه بانک ملی ایران، ۱۳۳۱، صص ۱۸۱؛ تکثیر با چاپ افسست، تهران، انتشارات زیر جلد، ۱۳۵۷، تحت عنوان: «مدافعات مصدق و رولن».

— «گزارش آقای دکتر محمد مصدق نخست وزیر در جلسه ۱۳ مرداد ۱۳۳۰ مجلس شورای ملی راجع به شناسایی اصل ملی شدن صنعت نفت در ایران از طرف دولت انگلیس و شرکت سابق»، تهران، چاپخانه بانک ملی ایران، ۳۰ مرداد ۱۳۳۰، صص ۸.

— «گزارش آقای دکتر محمد مصدق نخست وزیر در جلسه ۳۰ مرداد ۱۳۳۰ مجلس شورای ملی و سنا راجع به جریان مذاکرات با هیأت نمایندگی دولت انگلیس به ریاست آقای استوکس مبردار سلطنتی»، تهران چاپخانه بانک ملی ایران، ۱۸ شهریور ۱۳۳۰، صص ۲۵.

- ، «گزارش آقای دکتر محمد مصدق نخست وزیر در جلسه ۱۷ شهریور مجلس شورای ملی راجع به سیاست دولت در موضوع نفت»، تهران، چاپخانه بانک ملی ایران، شهریور ۱۳۳۰، صص ۱۲.
- ، «گزارش آقای دکتر محمد مصدق نخست وزیر در باب متخصصین خارجی شرکت سابق نفت جنوب و نطقی که در میدان بهارستان روز چهارم مهر برای مردم ایراد نمودند»، تهران، چاپخانه بانک ملی ایران، ۱۰ مهر ۱۳۳۰، صص ۸.
- ، اداره کل انتشارات و تبلیغات، «متن نطق جناب آقای دکتر مصدق، نخست وزیر در جلسه علنی مجلس شورای ملی، ۱۹ آذر ۱۳۳۰»، تهران، ۱۳۳۰، صص ۲۲.
- ، «سخنرانی آقای دکتر محمد مصدق نخست وزیر برای هیأت مخبرین جراید امریکایی، در روز سه شنبه ۲۷ اسفند ۱۳۳۰» به انضمام متن اسناد و مدارک، تهران، صص ۱۸.
- ، «سخنرانی آقای دکتر محمد مصدق نخست وزیر در جلسه نمایندگان دوره هفدهم، روز شنبه ۲۳ فروردین ۱۳۳۱»، تهران، چاپخانه بانک ملی، ۱۳۳۱، صص ۱۲.
- ، «متن گزارش آقای دکتر محمد مصدق نخست وزیر در جلسه ۲۲ اردیبهشت ۱۳۳۱ به مجلس سنا»، تهران، چاپخانه بانک ملی، ۱۳۳۱، صص ۸.
- ، «متن گزارش آقای دکتر محمد مصدق نخست وزیر به مجلسین شورای ملی و سنا و متن گزارشی که در تاریخ ۲۴ مهر ماه ۱۳۳۱ برای تقدیم به مجلس تهیه گردیده ولی چون مجلس به حد نصاب قانونی نرسیده بود به وسیله رادیو به اطلاع عامه رسید و رد تقاضای شرکت سابق نفت به وسیله دیوان بین‌المللی دادگستری راجع به حکمیت و نامه وزارت امور خارجه ایران به کاردار سفارت کبرای انگلیس راجع به قطع روابط سیاسی»، تهران، چاپخانه بانک ملی، مهر ۱۳۳۱، صص ۳۴.
- ، «ده گزارش از دکتر محمد مصدق به دولت و مجلس»، تهران، زبر جد ۱۳۵۷. مجموعه‌ای از گزارشها و سخنرانیهای سال ۱۳۳۰ و ۱۳۳۱ دکتر مصدق که با چاپ اقساط تکثیر شده است. ده‌نوی، محمد، «برگهایی از تاریخ»، تاریخ معاصر ایران، کتاب اول، چاپ دوم، ۱۳۷۲، صص ۱۶۳ - ۲۰۱ (از جمله، شامل گزارش مورخ ۲۱ مرداد ۱۳۳۲. تهیه‌ی صالح سفیر کبیر ایران در واشنگتن به دکتر مصدق، صص ۱۸۳ - ۱۸۸).
- ، (گردآورنده)، «مجموعه‌ای از مکتوبات، سخنرانیها و بیامهای آیت اله کاشانی» در ۵ جلد، تهران، چاپخش، جلد اول، ۱۵ خرداد ۱۳۶۱، صص ۲۶۸ «از ۱۲۹۹ تا شهریور ۱۳۲۰»؛ جلد دوم، ۱۹ شهریور ۱۳۶۱، صص ۲۳۸ «از مهر ۱۳۲۰ تا قیام ملی سی‌ام تیر ۱۳۳۱»؛ جلد سوم، سی‌ام تیر ۱۳۶۲، صص ۴۹۲ «از فردای قیام ملی سی‌ام تیر ۱۳۳۱ تا کودتای ننگین امریکایی - انگلیسی ۲۸ مرداد ۱۳۳۲»؛ جلد چهارم، ۱۶ آذر ۱۳۶۲، صص ۲۴۴ «از فردای کودتای امریکایی - انگلیسی ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ تا درگذشت آیت اله کاشانی (۲۳ اسفند ۱۳۴۰)»؛ جلد پنجم، ۱۵ خرداد ۱۳۶۳، صص ۲۴۸ «استدراکات به اضافه اجازات مراجع، مکتوبات مقامات دولتی و گزارشات درباره آیت اله کاشانی از ۱۲۸۶ تا ۱۳۴۰».

کمانگر، احمد (گردآورده) «مجموعه قوانین جزائی و قانون اساسی و قوانین دکتر مصدق با تمام اصلاحات تا آخر آبان ۱۳۳۲»، تهران، شجاعی گلستانه، ۱۳۳۲، صص ۴۳۶-۵۲۲.

—، (گردآورده)، «مجموعه اصول محاکمات حقوقی - آیین دادرسی با تمام اصلاحات و قوانین دکتر مصدق»، تهران، شجاعی گلستانه، ۱۳۳۳، (ضمیمه: قوانین دکتر مصدق صص ۷۳) صص ۷۳+۴۰۱.

مکی، حسین، «نفت و نطق مکی» (جریان مذاکرات نفت در مجلس پانزدهم در مورد قرارداد نفت ایران و انگلیس معروف به قرارداد الحاقی گس - گلشانیان)، چاپ دوم، تهران: امیرکبیر، ۱۳۵۷.

—، «کتاب سیاه»، تهران، علمی، اسفند ۱۳۲۹ (شامل مذاکرات کمیسیون مخصوص نفت در مجلس شانزدهم، به انضمام اسناد محرمانه از پرونده نفت و سایر اسناد و مکاتبات نفت)، مقدمه گردآورنده: الف - د (۴ صفحه)، صص ۵۶۰ (شامل تصویرهای اعضای کمیسیون نفت).

نهضت آزادی ایران (گردآورنده)، «صفحاتی از تاریخ معاصر ایران: اسناد نهضت مقاومت ملی»، چاپ اول، تهران، نهضت آزادی، ۱۳۶۳، جلد ۲ «نشریات راه مصدق، ضمیمه آن، صص ۷۵۸؛ جلد ۵ «اسناد درون سازمانی».

—، «حدیث مقاومت: اسناد منتشر شده بعد از کودتای ۲۸ مرداد»، تهران، نهضت آزادی، ۱۳۶۵.

rouzaneha.org

وزارت دادگستری، «مجموعه قوانین سال ۱۳۳۱»، تهران، روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران، ۱۳۳۲، صص ۲۴۹، شامل قوانین دکتر مصدق براساس قانون اختیارات در دوره هفدهم قانون گذاری، شامل لوایح مصوبه دکتر مصدق در سال ۱۳۳۱ مجموعه قوانین سال ۱۳۳۲ به دستور دولت کودتا منتشر نشد. در نتیجه لوایح دکتر مصدق فقط در شماره‌های روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی از فروردین تا مرداد ۱۳۳۲ نیز بعضاً در مجله *کانون وکلای دادگستری* و مجموعه قوانین سال ۱۳۳۲ (جزائی و حقوقی) احمد کمانگر.

وطن دوست، دکتر غلامرضا، با همکاری زنگنه، حسن؛ دهنشتی، رضا، «اسناد سازمان سیا: درباره ۲۸ مرداد و سرنگونی دکتر مصدق»، با مقدمه دکتر محمد علی همایون کاتوزیان (به فارسی و انگلیسی)، چاپ اول، تهران مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۷۹، صص ۲۷۴ + ۶ + ۶۲ تصاویر + ۱۳ بخش انگلیسی: نمونه اسناد، ترجمه شده.

۳- کتابها

ابراهامیان، یرواند، «ایران بین دو انقلاب: از مشروطه تا انقلاب اسلامی»، ترجمه کاظم فیروزمند، حسن شمس آوری و محسن مدیر شانه‌چی، چاپ دوم، تهران، مرکز، ۱۳۷۸.

آذر نور، فریدون، «مصاحبه اختصاصی تشریح راه آزادی با فریدون آذر نور درباره حوادث ۲۸ مرداد ۱۳۳۲»، پاریس، خرداد ۱۳۷۲، صص ۹۶، (این جزوه قبلاً در شش شماره *راه آزادی* - شماره ۲۲ تیر ماه ۷۱ تا ۲۷ فروردین ماه ۷۲ تحت عنوان «اسناد منتشر نشده درباره کودتای

- ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ پیرامون نقش رهبری حزب توده ایران» منتشر شده، بخشی است انتقادی. نویسنده از اعضای رهبری «سازمان افسری» حزب توده بوده است.)
- آیت، حسن، «چهره حقیقی مصدق السلطنه»، قم، انتشارات اسلامی، ۱۳۶۰؛ به ضمیمه «یادداشت‌های سی‌ام تیر ۱۳۳۱» از حسن ارسنجانی، صص ۲۷۲.
- ارسنجانی، حسن، «یادداشت‌های سی‌ام تیر ۱۳۳۱»، تهران، پامشاد، ۱۳۳۸.
- اسکندری، ایرج، «خاطرات سیاسی ایرج اسکندری»، به اهتمام بابک امیر خسروی و فریدون آذر نور، چاپ اول، بخش دوم، پاریس، فروردین ۱۳۶۷، (صص ۷۴ - ۱۱۵) صص ۱۶۹.
- اسماعیلی، بهمن، «زندگی نامه مصدق السلطنه»، تهران، [۱۳۶۰؟]، صص ۱۹۷.
- افراسیابی، بهرام، «مصدق و تاریخ»، تهران، نیلوفر، ۱۳۶۰، صص ۴۱۲. (شامل دو نامه دکتر فاطمی از زندان به آیت الله زنجانی).
- ، «خاطرات و مبارزات دکتر حسین فاطمی»، چاپ اول، تهران، سخن، پاییز ۱۳۶۶، صص ۳۶۲. rouzaneha.org
- افشاری، علی رضا (به کوشش)، «مردی برای تمام تاریخ: زندگی نامه‌ی دکتر محمد مصدق» چاپ اول، تهران، نشر مرسا، زمستان ۱۳۷۹، صص ۱۲۸.
- الول ساتن، آل. پی، «نفت ایران»، ترجمه رضا رئیس طوسی، تهران، صابرین، ۱۳۷۲.
- امیر علانی، دکتر شمس الدین، «خاطرات من در یادداشت‌های پراکنده»، تهران، ۱۳۶۷.
- ، «چند خاطره سیاسی»، تهران، شرکت سهامی انتشار، بهار ۱۳۷۰، صص ۴۹۱. (جنگی است منقول از کتب و منابع دیگر به اضافه برخی اسناد مربوط به مؤلف).
- ، «نقدی بر کتاب سیاه»، تهران: دهخدا، ۱۳۶۰.
- اندرمائی زاده، جلال؛ و حدیدی، مختار، «پهلوی (روایت خاندان پهلوی به روایت اسناد)»، جلد ۲، تهران، مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۷۸.
- برهان، عبدالله (به کوشش)، «رنج‌های سیاسی دکتر محمد مصدق، یادداشت‌های جلیل بزرگمهر»، تهران، روایت، ۱۳۷۰، صص ۲۰۶.
- ، «کارنامه حزب توده و راز سقوط مصدق»، چاپ اول، تهران، نشر علم، ۱۳۷۸، جلد اول «کیانوری و حزب توده از آغاز»، صص ۵۶۶؛ جلد دوم «نهضت مصدق و حزب توده تا پایان»، صص ۵۸۱.
- بزرگمهر، سرهنگ جلیل، «مصدق به بیان تصویر»، چاپ اول، تهران، نشر علم، ۱۳۸۰، صص ۳۰۰.
- ، «خاطرات جلیل بزرگمهر از دکتر محمد مصدق»، چاپ اول، تهران، ناهید، ۱۳۷۳، صص ۴۵۶.
- ، «تاگفته‌ها و کم گفته‌ها از دکتر محمد مصدق و نهضت ملی ایران»، تهران، کتاب نامه، ۱۳۷۶.

بقایای گرمائی، دکتر مظفر، «در پیشگاه تاریخ: چه کسی منحرف شد، دکتر مصدق یا دکتر بقای، متن مدافعات ... در دادگاه تجدیدنظر»، تهران، چاپخانه صنوبر، زمستان ۱۳۶۳، صص ۲۸۸ + ۲۷ + ۱۶ + ۲۴.

بیل، جیمز؛ و لوییس، ویلیام راجر، (ویراستاران)، «مصدق، نفت، ناسیونالیسم ایرانی»، ترجمه عبدالرضا هوشنگ مهدوی و کاوه بیات، چاپ اول، تهران، نشر نو، ۱۳۶۸، صص ۵۷۶ (شامل ۱۱ خطابه سمینار مرکز مطالعات خاورمیانه دانشگاه تگزاس در سپتامبر ۱۹۸۵، درباره مصدق و نهضت ملی، تحت عنوان «ناسیونالیسم ایرانی و بحران بین‌المللی نفت، ۱۹۵۱ - ۱۹۵۴»).

بیل، جیمز، «عقاب و شیر»، ترجمه مهوش غلامی، تهران: کوبه، ۱۳۷۱.
بی‌نام، «تاریخ تهاجم فرهنگی غرب، نقش روشنفکران وابسته. دکتر محمد مصدق (مصدق السلطنه)»، تهران، انتشارات قدر ولایت، ۱۳۷۹، صص ۵۳۶.
پاکدامن، ناصر، «محکمه مصدق یا محاکمه و محکومیت استعمار، ارتجاع و سلطنت»، در جلیل بزرگمهر، «دکتر مصدق و رسیدگی فرجامی در دیوان کشور» ص ۹ تا ۱۳۷ به امضای «علی همدانی».

پژشنگ زاد، ایرج، «مصدق باز مصلوب»، پاریس، ۱۳۷۲، صص ۹۴. (شامل هشت مقاله کوتاه که مؤلف از سال ۱۳۶۵ تا ۱۳۶۹ نوشته است و به برخی ابهامات پاسخ می‌دهد).
پوریا، ارسلان، «کارنامه مصدق» شامل چهار دفتر: ۱. سیاست موازنه منفی؛ ۲. ملی شدن نفت یا به نام سعادت ملت ایران؛ ۳. فرمانروایی مردم؛ ۴. فرمانفرمایی مردم (قصد نگارنده این بوده که دفتر دیگری هم تحت عنوان «دبستان مصدق» به رشته تحریر در آورد) متن چهار دفتر موجود هیچ‌گاه به صورت کامل منتشر نشده و فقط نسخه خطی در دسترس است؛ متن کوتاه شده این مجموعه، بار اول در چهار جلد (بهمن ۱۳۵۲) به صورت پلی کیپی قلمکی به تعدادی محدود در قطع جیبی به همت مصطفی شماعیان مخفیانه منتشر شد و بر اثر یورش ساواک از بین رفت؛ بار دوم به ویراستاری مصطفی شماعیان و هدایت متین دفتری بدون نام و نشان مؤلف آماده چاپ شد. همین نسخه بعداً در اروپا به همت انتشارات مزدک با مقدمه خسرو شاکری، در دو جلد تحت نام «کارنامه مصدق و حزب توده» به ترتیب در سال ۱۳۵۷ و سال ۱۳۶۱ در تیراژ محدود منتشر شد، بار سوم دو دفتر از دفاتر ویراستاری شده فوق به نام مستعار «پارسا یمگانی» منتشر شد. تألیفی است و مملو از سند، و به ویژه دو دفتر آخر که بیان‌کننده تجربیات آقای پوریا در مقام عضو بالای سازمان جوانان حزب توده ایران در دوران پر حادثه ۱۳۳۰-۱۳۳۲ است).

— «کارنامه مصدق و حزب توده»، فلورانس، مزدک، جلد اول، ۱۳۵۸؛ جلد دوم، ۱۳۶۰، صص هر دو جلد جمعاً ۴۸۳ (بدون نام مؤلف).

— (با نام مستعار «پارسا یمگانی»)، جلد اول، دفتر دوم و سوم، تهران، رواق، ۱۳۵۷.
پهلوی، محمدرضا، «پاسخ به تاریخ»، به کوشش شهریار ماکن، تهران، شهرآب، ۱۳۷۱.

- «مأموریت برای وطنم»، تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۴۸، فصل پنجم «ایام پراشوب و تشنج».
- تربتی سنجایی، محمود، «کودتا سازان»**، چاپ اول، تهران، موسسه فرهنگ کاوش، ۱۳۷۶، صص ۲۱۲، به انضمام «آلبوم تصویر» (از جمله شامل مجموعه عکسهای سر دسته‌های میدان پاقاپوق تهران که در کودتای ۲۸ مرداد نقش داشتند، اصغر سوسکی، رضون یخی، ناصر جگرکی، طیب و طاهر، ملکه اعتضادی و ...).
- تو کمان، محمد، «به یاد شهید دکتر حسین فاطمی»**، تهران، هزاران، ۱۳۷۴.
- تفضلی، محمود، (ترجمه و تألیف)، «مصدق، نفت، کودتا»**، تهران: امیرکبیر، ۱۳۵۸، صص ۱۷۴.
- توانایان فرد، حسن، «دکتر محمد مصدق و اقتصاد»**، تهران، انتشارات علوی، ۱۳۶۲، صص ۳۲۰.
- جامعه متخصصین و فارغ التحصیلان مقیم فرانسه، «چند مقاله در باره ملی شدن نفت، حکومت ملی دکتر مصدق»**، پاریس، صص ۱۶۸. شامل خلع ید و آغاز حکومت ملی؛ مجلس ۱۴، نفت، مصدق، حزب توده؛ مجلس ۱۵، ... از ۳۰ تیر تا کودتای ۲۸ مرداد؛ بر طبق قانون اساسی؛ دیپلماسی ملی دکتر مصدق.
- جانزاده، علی، (به اهتمام) «مصدق»**، تهران، همگام، ۱۳۵۸، صص ۲۸۷، شامل مجموعه‌ای از عکسهای دکتر مصدق.
- جبههٔ دموکراتیک ملی ایران (به اهتمام)، «چهارده اسفند ۵۷: یادنامهٔ دکتر محمد مصدق»**، تهران، شورای ناشران و کتابفروشان، ۱۳۵۷، صص ۲۰۰ (مجموعه سخنرانیها و پیامها در اجتماع بزرگ احمدآباد برای بزرگداشت مصدق).
- جزئی، بیژن، «تاریخ سی ساله ایران»**، جلد اول، تهران، ۱۳۵۷، صص ۹۳.
- جوانشیر، فد. م. «تجربهٔ ۲۸ مرداد: نظری به تاریخ جنبش ملی شدن نفت ایران»** چاپ اول، تهران: حزب نوده ایران، ۱۳۵۹، صص ۳۲۲. rouzaneha.org
- جهانبانویی، نعمت‌الله، «مصدق و نهضت‌های منطقه‌ای»**، تهران، انتشارات توس، ۱۳۷۸.
- حجازی، مسعود، «رویدادها و داورى ۱۳۲۹ - ۱۳۳۹: خاطرات مسعود حجازی»**، تهران، نیلوفر، ۱۳۷۵.
- حزب زحمتکشان ملت ایران، «شناخت حقیقت: دکتر مظفر بقایی کرمانی در پیشگاه تاریخ»** کرمان، حزب زحمتکشان ملت ایران (شعبه کرمان)، ۱۳۵۸، صص ۵۴۶.
- خامه‌ای، دکتر انور، «اقتصاد بدون نفت: ابتکار بزرگ دکتر مصدق»**، چاپ دوم، تهران، انتشارات ناهید، ۱۳۷۵، صص ۱۹۶، چاپ اول، شرکت سهامی انتشار، ۱۳۶۹، صص ۱۸۴. (در دو بخش: ۱. وضع اقتصادی ایران پیش از ملی کردن نفت و ۲. وضع اقتصاد در دوران حکومت مصدق).

- ، «خاطرات سیاسی»، بیجاہ نقر و سه نفر؛ فرصت بزرگ از دست رفته؛ از اشعاب تا کودتا، مجموعه سه جلد تألیفات قبلی مؤلف است با تجدید نظر، اصلاحات، چند فصل اضافه و تصاویر، چاپ نخست، تهران، نشر گفتار، تابستان ۱۳۷۲، صص (۶۹۲ - ۱۰۴۷) ۱۰۹۲.
- خلیل الله مقدم، احمد، «تاریخ جامع ملی شدن نفت»، تهران، علم، ۱۳۷۷.
- ، «تحلیلی از مبارزات ملی شدن نفت»، تهران، انتشارات حزب ایران، مهر ۱۳۵۷، صص ۱۲۲. تکثیر در پاریس، مهر ۱۳۶۰، نهضت مقاومت ملی ایران تحت عنوان «برای آگاهی نسل جوان» چاپ پنجم، و ۱۳۶۳ چاپ ششم، صص ۱۸۴.
- دیانی، بهنام، «باله دریاجه قو» (داستان)، صص ۸۱ - ۱۲۲، در «هیچکاک و آغا باجی و داستانهای دیگر» تهران، مولف، تابستان ۱۳۷۳، صص ۱۳۲.
- ذبیح، سپهر، «ایران در دوره دکتر مصدق»، ترجمه محمد رفیعی مهرآبادی، چاپ دوم، تهران، عطائی، ۱۳۷۰.
- رناسی، احمد، «ملی شدن صنعت نفت در سراسر ایران»، چاپ اول، پاریس، مؤلف، اسفند ۱۳۶۳، صص ۱۱۵.
- روجا، —، «نگرشی تاریخی - علمی بر بورژوازی ملی و جنبش ملی شدن نفت» تهران، نشر پسیان ۱۳۵۸، صص ۱۶۶.
- رایین، اسماعیل، «اسناد خانه سدان»، تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۵۸.
- روحانی، فضل اله، «مصدق و ایران معاصر»، چاپ دوم، لوس آنجلس، شرکت نشر کتاب، تاریخ ندارد، چاپ اول ۱۹۹۲، صص ۱۴۶.
- روحانی، فؤاد، «تاریخ ملی شدن صنعت نفت ایران»، چاپ دوم، تهران، انتشارات جیبی، ۱۳۵۳.
- rouzaneha.org
- ، «زندگی سیاسی مصدق در متن نهضت ملی ایران»، پاریس، نهضت مقاومت ملی ایران، ۱۳۶۶، صص ۶۱۴ (نگارنده مشاور حقوقی در شرکت جدید اتنسیس ملی نفت ایران پس از ملی شدن صنعت نفت بوده و در مذاکرات نفت شرکت داشته است).
- روزولت، گرمیت، «کودتا در کودتا»، ترجمه علی اسلامی، تهران: چاپخش، بی تاریخ.
- زعیم، کورش، (با همکاری علی اردلان)، «جبهه ملی ایران از پیدایش تا کودتای ۲۸ مرداد»، چاپ اول، تهران، ایران مهر و نشر تاخ، ۱۳۷۸، صص ۳۲۸.
- زهباب فرد، رحیم، «افسانه مصدق»، چاپ اول، تهران، علمی، ۱۳۷۶، صص ۶۵۱ به اضافه استاد و تصاویر. (نویسنده از نزدیکان سید ضیاءالدین طباطبایی، همکار روزنامه وظیفه به مدیریت سید محمد باقر حجازی و نیز مدیر روزنامه اراده آذربایجان است. همه از مخالفان دولت ملی و پشتیبانان کودتا بوده‌اند). نگاه کتید به بررسی مسعود بهنود «کوبیدن مصدق از بابت سیدضیاء» در همین کتابشناسی (مقاله‌ها).
- سخائی، سرگرد پیاده سید محمود، «مصدق و رستاخیز ملت»، تهران، چاپخانه خواندنیها، ۱۳۳۱، صص ۱۱۶. (زنده یاد سرگرد سخائی در روز ۲۸ مرداد ۳۲ ریاست شهرداری کرمان را به عهده داشت و در همان روز به دست کودتاچیان به فجیعترین شکل به قتل رسید).

سررشته، سرهنگ حسینقلی، «خاطرات من: یادداشتهای دوره ۱۳۱۰ - ۱۳۳۴»، چاپ اول، تهران، مؤلف، ۱۳۶۷، صص ۱۴۴، (نگارنده به عنوان مأمور رسیدگی به جریان قتل سرلشکر افشار طوس، بخش مهمی از کتاب را به باز گفتن شرح این پرونده اختصاص داده است (صص ۳۷ - ۱۰۴)؛ خاطرات او به عنوان رئیس دژبانی ارتش در کودتای ۲۸ مرداد نیز جالب توجه است).

سفری، محمد علی، «قلم و سیاست: از استعفای رضا شاه تا سقوط مصدق»، چاپ اول، جلد اول، تهران، نامک، بهار ۱۳۷۱، صص ۹۶۰.

—، «قلم و سیاست: از کودتای ۲۸ مرداد تا ترور منصور»، چاپ اول، جلد دوم، تهران، نامک، زمستان ۱۳۷۳، صص ۸۳۲.

سنجایی، کریم، «امیدها و ناامیدی‌ها»، لندن، جبهه ملیون ایران، ۱۳۶۸.

شروین دکتر محمود، «دولت مستعجل: دکتر محمد مصدق - آیت الله کاشانی»، چاپ اول، تهران، نشر علمی، ۱۳۷۴، صص ۲۶۰، (نگارنده از نزدیکان آیت الله کاشانی بوده است).

شیفته، نصرالله، سردبیر روزنامه *بخت‌سروز* «زندگی نامه و مبارزات سیاسی دکتر حسین فاطمی مدیر روزنامه *بخت‌سروز*»، چاپ اول، تهران: آفتاب حقیقت، خرداد ۱۳۶۴، صص ۴۰۵.

—، (گردآورنده)، «زندگینامه و مبارزات سیاسی دکتر مصدق نخست وزیر ایران در سال‌های ۱۳۳۰ تا ۱۳۳۲ خورشیدی»، چاپ اول، تهران، بهار ۱۳۷۰، صص ۳۹۳.

صفایی، ابراهیم، «انتباه بزرگ ملی شدن نفت»، تهران، کتابسرا، ۱۳۷۱، صص ۳۴۴.

صولت قشقای، محمد ناصر، «سال‌های بحران: خاطرات روزنه محمد ناصر صولت قشقای از فروردین ۱۳۲۹ تا آذر ۱۳۳۲»، چاپ اول، تهران، مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، شهریور ۱۳۶۶، صص ۵۵۱.

ضیاء ظریفی، حسن، «حزب توده و کودتای ۲۸ مرداد»، چاپ اول، تهران، ۱۳۵۸، صص ۳۶.

عاقلی، باقر، «روز شمار تاریخ ایران، از مشروطه تا انقلاب» دو جلد، چاپ اول، تهران، گفتار، جلد اول ۱۳۶۹، صص ۴۸۴، جلد دوم ۱۳۷۰، صص ۵۱۲. rouzaneha.org

عسگری، نورمحمد، (نوشته، تحقیق و تألیف) «شاه، مصدق، سپهبد زاهدی»، چاپ اول، استکهلم، چاپ آرش، تابستان ۲۰۰۰ (۱۳۷۹)، (صص ۱۵۲-۱۵۴) صص ۱۸+۳۳۶ تصویر.

عظیمی، فخرالدین، «بحران دموکراسی در ایران»، ترجمه عبدالرضا هوشنگ مهدوی و بیژن نوذری، تهران، البرز، ۱۳۷۲.

علم، مصطفی، «نفت و قدرت و اصول»، ترجمه غلامحسین صالح یار، تهران، اطلاعات، ۱۳۷۱.

فاتح، مصطفی، «پنجاه سال نفت ایران»، چاپ دوم، تهران، پیام، ۱۳۵۸، صص ۶۸۲.

فرمانفرمایان، منوچهر، «از تهران تا کاراکاس: نفت و سیاست در ایران»، تهران، تاریخ ایران، ۱۳۷۳.

- ؛ و فرمانفرمایان، رخسان، «خون و نفت: خاطرات یک شاهزاده ایرانی»، تهران، ققنوس، ۱۳۷۷.
- فیروز، مریم، «چهره‌هایی درخشان مبارزان ایران» چاپ اول، تهران، ۱۳۵۸، یک فصل تحت عنوان «دکتر محمد مصدق»، صص ۱۶۸-۱۸۷.
- کاتم، ریچارد، «ناسیونالیسم در ایران»، ترجمه فرشته سرلک، تهران، گفتار، ۱۳۷۱.
- ؛ یگوروا، ناتالیا؛ رابرتسون، دیوید، «نفت ایران، جنگ سرد و بحران آذربایجان»، ترجمه کاوه بیات، تهران، نشر نی، ۱۳۷۹.
- کاتوزیان، محمد علی همایون، «استبداد، دموکراسی و نهضت ملی»، تهران، مرکز، ۱۳۷۲.
- ، «مصدق و نبرد قدرت»، ترجمه احمد تدین، چاپ دوم، تهران، مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۷۲.
- کاشانی، محمود، «قیام ملت مسلمان ایران: ۳۰ تیر ۱۳۳۱»، تهران، ۱۳۵۹. (مؤلف فرزند آیت اله سید ابوالقاسم کاشانی است).
- کاظمی، بهزاد، «ملی‌گرایان و افسانه دموکراسی: کارنامه مصدق در پرتو جنبش کسارتی و دموکراسی سوسیالیستی»، چاپ اول، لندن، نظم کارگر، دسامبر ۱۹۹۹، صص ۴۵۴ + صص ۲۹ (تصویرها). نگاه کنید به بررسی و نقد سیروس طبرستانی: «کارنامه مصدق: در پرتو آناشیمی منحط» در نشریه بیوند، سال پنجم آبان، آذر، دی، بهمن، اسفند ۱۳۸۰، چاپ آلمان/هلند.
- کیا، نورالدین فضل الله، «۴۲ روز با دکتر مصدق در سازمان ملل متحد و واشنگتن»، تهران، آبی، ۱۳۷۹.
- کیانوری، نورالدین، «حزب توده ایران و دکتر محمد مصدق»، تهران، حزب توده، ۱۳۵۹، صص ۴۷.
- گازبوروفسکی، مارک ج.، «دیپلماسی آمریکا و شاه»، ترجمه جمشید زنگنه، تهران: مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۷۱.
- ، «کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲»، ترجمه سرهنگ غلامرضا نجاتی، ضمیمه نجاتی، غلامرضا، «جنبش ملی شدن صنعت نفت...»، صص ۶۸.
- لاجوردی، حبیب (ویراستار)، «خاطرات علی امینی»، چاپ اول، کمبریج (ماساچوست) طرح تاریخ شفاهی ایران در مرکز مطالعات خاورمیانه دانشگاه هاروارد، در تهران نیز توسط انتشارات گفتار (۱۳۷۶) تجدید چاپ شده است.
- لپینگ، برایان، «سقوط امپراطوری انگلیس و دولت دکتر مصدق»، تهران، کتابسراه، ۱۳۶۵، صص ۱۸۶.
- ماسلی، لئونارد، «نفت، سیاست و کودتا در خاورمیانه»، ترجمه محمد رفیعی مهرآبادی، تهران: رسام، ۱۳۶۵.

- متین دفتری، هدایتا، «یادی از مصدق» چاپ اول، تهران، نشر خصوصی و مخفی بدون نام، ۱۴ اسفند ۱۳۵۶ به مناسبت یازدهمین سال درگذشت دکتر محمد مصدق، صص ۸۰، چاپ دوم، «جلد سفید» در سال ۱۳۵۷، چاپ سوم: ناشری آن را با تغییر عنوان به «فریاد خلق: یادی از مصدق» به نام «عبدالله راستگو» باز هم در سال ۱۳۵۷ منتشر کرد. این جزوه به صورت پاورقی نیز در روزنامه کیهان (۵ تا ۱۸ بهمن ۱۳۵۷) چاپ شده است.
- مرتضوی، سید محمد علی، «یک ماه مأموریت تاریخی در خوزستان، برای اجرای قانون ملی شدن صنعت نفت» اهواز، مؤلف، اول مرداد ۱۳۳۰، صص ۹۴ (بخشهایی از این گزارش در شماره ۲۴/۲۵/۲۶ ازادی صص ۹۹ - ۱۲۲ چاپ شده است).
- مشیر، دکتر مرتضی، «گوشه‌هایی از خاطرات من در پنجاه سال اخیر»، چاپ اول، تهران، نشر گندم، پاییز ۱۳۷۸، صص ۲۸۷ به انضمام تصاویر.
- ، «دکتر مصدق در دوره قاجار و پهلوی»، ویراستار: جمشید صداقت کیش، چاپ اول، تهران، نقش هنر، ۱۳۷۸، صص ۵-۸.
- مصدق، دکتر غلامحسین، «در کنار بدرم: مصدق»، ویرایش و تنظیم: غلامرضا نجاتی، چاپ اول، تهران، مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۶۹، صص ۲۳۱. (مصاحبه‌ای با دکتر غلامحسین مصدق و مطالب دیگری که ویراستار ظاهراً در لایه ۷ و در پایان کتاب ضمیمه کرده است. بخش آخر عیناً از خاطرات جرج مک‌گی معاون وزارت خارجه آمریکا ترجمه شده، ولی سایر منابع مشخص نیست).
- مصور رحمانی، سرهنگ ستاد غلامرضا، «کهنه سرباز: خاطرات سیاسی و نظامی مصور ستاد غلامرضا مصور رحمانی»، چاپ اول، تهران، مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، پاییز ۱۳۶۶، در کتاب دوم، فصل سوم ۲۰۵ - ۴۰۴، راجع به نهضت ملی به ویژه مأموریتش در بغداد، به عنوان وابسته نظامی، نکات تازه و مهمی به چشم می‌خورد از جمله فرار محمد رضا شاه به بغداد بعد از کودتای نافرجام ۲۵ مرداد ۱۳۳۲. rouzaneha.org
- مفید، بیژن، «ماه و بلنگ» (نمایشنامه)، تهران، سازمان جشن هنر، ۱۳۴۸، صص ۸۳.
- مکی، حسین، «خلع ید»، تهران، نگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۶۰.
- ، «سال‌های نهضت ملی» (جلد پنج کتاب سیاه)، تهران، علمی، ۱۳۷۰.
- ، «کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ و رویدادهای متعاقب آن»، تهران، علمی، ۱۳۷۸.
- ، «وقایع سی‌ام تیر ۱۳۳۱»، چاپ اول، تهران، مؤلف، ۱۳۶۰، صص ۳۷۹.
- ملکی، احمد، «تاریخچه جبهه ملی»، تهران، روزنامه ستاره، ۱۳۳۲.
- ملکی، خلیل، «برخورد عقاید و آرا»، ویرایش و تنظیم محمد علی همایون کاتوزیان و امیر پیشداد، تهران، مرکز، ۱۳۷۴، صص ۲۲۰.
- ، «خاطرات سیاسی»، با مقدمه دکتر محمد علی همایون کاتوزیان، تهران، چاپ دوم، شرکت سهامی انتشار، ۱۳۶۸، صص ۴۸۸.
- ، «نهضت ملی ایران و عدالت اجتماعی»، گزینش و ویرایش عبدالله برهان، چاپ اول، تهران، مرکز، اسفند ۱۳۷۷، صص ۲۵۳.

موحد، محمد علی، «خواب آشفته نفت: دکتر مصدق و نهضت ملی ایران»، چاپ اول در دو جلد، نشر کارنامه، تهران، مرداد ۱۳۷۸، صص ۱۰۸۰، شامل روز شمار از خرداد ۱۳۸۰ تا ۲۸ مرداد ۱۳۳۲.

—، «گفته‌ها و ناگفته‌ها: تحلیلی از گزارش عملیات پنهانی سپاه در کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲»، «تعلیقه‌ای بر کتاب خواب آشفته نفت: ...» تهران، نشر کارنامه، ۲۹ اسفند ۱۳۷۹، صص ۷۰. مهدوی، عبدالرضا هوشنگ، «روزهای افتخار، لشکرکشی نافرجام انگلیس به ایران در سال ۱۳۳۰»، تهران، گفتار، ۱۳۷۵.

مهدوی، یحیی؛ و افشار، ایرج، «هفتاد مقاله»، ارمغان فرهنگی به دکتر غلامحسین صدیقی، تهران، اساطیر، ۱۳۶۹، صص ۴۲۶. از جمله مقاله ایرج افشار، «نامه کاشانی به مصدق از نگاه سند شناسی» صص ۲۷۰ - ۲۸۰؛ و مقاله فخرالدین عظیمی، «قوام السلطنه و سودای چیره‌گر قدرت» درباره سیم تیر ۱۳۳۱، صص ۲۴۲ - ۲۶۹.

مهریان، رسول، «کوشه‌هایی از تاریخ معاصر ایران»، تهران، عطارد، ۱۳۶۱. (حاوی نظرات حزب توده).

میرزاده، وحید (به کوشش)، «تداوم هیأت سیاسی در اختناق: تاریخ شفاهی نهضت مقاومت ملی ایران» شامل گفتگو با آیت اله سید رضا موسوی زنجانی و ۸ نفر دیگر از فعالین این نهضت، چاپ اول، تهران، مؤسسه انتشارات سلک، بهار ۱۳۷۹، صص ۳۷۲.

نجاتی، سرهنگ غلامرضا، «تاریخ بیست و پنج سائنه ایران: از کودتا تا انقلاب»، ۱۳۷۱، تهران، مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، جلد اول، چاپ سوم، صص ۶۱۶ جلد دوم، چاپ دوم، صص ۵۹۰.

—، «تہاجم: مروری بر پاسخ به تاریخ و نقدی بر ترجمه دکتر حسین ابوترابیان»، تهران، مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۷۲. rouzaneha.org

—، «جنبش ملی شدن صنعت نفت ایران و کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲»، چاپ پنجم، تهران، شرکت سهامی انتشار، بهار ۱۳۶۸، (به ضمیمه گفتگو با دکتر صدیقی صص ۵۳۳ - ۵۵۶، یادداشتها و نامه‌های دکتر حسین فاطمی صص ۵۵۷ - ۵۹۶)، صص ۶۶۴ به انضمام ترجمه «کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲»، از مارک کازوروفسکی، در پایان کتاب، صص ۶۸.

—، «مصدق، سال‌های مبارزه و مقاومت»، چاپ اول، تهران، مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۷۶، جلد اول، صص ۶۴۶؛ جلد دوم، صص ۶۲۰.

نجمی، ناصر، «با مصدق و دکتر فاطمی»، تهران، معاصر، ۱۳۶۸.

—، «خاطرات سیاسی: حوادث تاریخی ایران از شهریور ۲۰ تا ۲۸ مرداد ۱۳۳۲»، تهران، کلینی، ۱۳۷۰.

—، «دکتر مصدق بر مسند حکومت»، تهران، مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۷۱.

نهضت مقاومت ملی، «نفت»، تهران، نهضت مقاومت ملی ایران، تیر ماه ۱۳۳۶، صص ۴۵. راجع به لایحه نفت در مجلس هجدهم و سنای دوم.

وودهاوس، سی. ام. «عملیات چکمه»، ترجمه فرحناز شکوری، به کوشش و مقدمه احمد بشیری، چاپ دوم، تهران، نور، ۱۳۶۷؛ ترجمه‌ای است از فصل ۸ و ۹ خاطرات وودهاوس دربارهٔ نقش او در کودتای ۲۸ مرداد، صص ۸۵

۴- مقاله‌ها

آرامش، احمد، «احمد آرامش از اسرار کودتای ۲۸ مرداد پرده برمی‌دارد، کودتای ۲۸ مرداد، عملیات آژاکس»، کهکشانی، دوره سوم، شماره ۲۲، تهران ۱۳۷۱، صص ۹۵ - ۹۷.

اقتراح دربارهٔ «آیا در زمان دکتر مصدق راه حل دیگری برای حل بحران نفت وجود نداشت؟»، پاسخ دهندگان: قواد روحانی، همایون کاتوزیان، محمد درخشش، سیروس بینا، بیژن خالقی، ن. شیرازی؛ در نشریه مهرگان واشنگتن ۱۳۷۲.

انوار، عبدالله، «دکتر مصدق بهانه‌ای برای مقابله با آزادی»، نامه، شماره ۲، تهران، ۱۳۸۷.
بازرگان، مهندس مهدی «خلع ید: سپیدریا و سیاه‌ریا»، گفتگو یا مجله/یران و فراد، سال دوم شماره ۷، تیر ۱۳۷۲؛ و شماره ۸، مرداد و شهریور ۱۳۷۲ (بخش دوم این خاطرات در آزادی شماره ۲۵/۲۴ تجدید چاپ شده است).

برقعی، محمّد، «نگاهی از زاویه دیگر»، علم و جامعه شماره ۷۲، واشنگتن، خرداد ۱۳۶۸، صص ۳۹ - ۴۶.

برومند، منوچهر، «مصدق در آیین دو پندار»، ارش، شماره ۷۷ / ۷۸، پاریس خرداد ۱۳۸۰، صص ۹۰ - ۹۴. (راجع به مذاکرات نفت، پیشنهاد چرجیل - ترومن، هم چنین نگاه کنید به پرویز مینا در همین بخش).

برهان، عبدالله، «آن نامه هنوز جعلی است»، پیام/مروز شماره ۸، تهران، ۱۳۷۴، صص ۱۲۲ - ۱۲۸. (پاسخ به گفته‌های دکتر سالمی نوه آیت اله کاشانی). rouzaneha.org

بهنود، مسعود، «کوبیدن مصدق از بابت سید ضیاء بخارا، دوره اول، شماره ۱، تهران، صص ۲۵۲ - ۲۶۷، (نقد کتاب رحیم زهتاب فرد).

بینا، سیروس، «مصدق، بحران ملی و ملی شدن صنعت نفت در ایران»، ارش، شماره ۷۷ / ۷۸، پاریس، خرداد ۱۳۸۰، صص ۸۵ - ۸۹ (خطابه مؤلف در کنفرانس شیکاگو «تجربه مصدق در چشم انداز آینده ایران» به مناسبت پنجاهمین سالگرد تشکیل دولت مصدق، دانشگاه شمال شرقی ایلینویز، ۳-۶ مه ۲۰۰۱).

پاکدامن، ناصر، «حاشیه‌ای بر حاشیه، نخست وزیر مصدق، دولت علاء، شاه و هیأت حاکمه، حزب توده، سیاستهای خارجی و روی کار آمدن مصدق»، علم و جامعه، واشنگتن، شماره ۱۰۵، مهر ۱۳۷۱، صص ۴۲ - ۵۲؛ شماره ۱۰۶، آذر ۱۳۷۱، صص ۳۰ - ۳۹؛ شماره ۱۰۷، بهمن ۱۳۷۱، صص ۳۱ - ۳۶؛ «دربارهٔ چگونگی نخست وزیر مصدق» شماره ۱۱۳، سال پانزدهم، دی ۱۳۷۲، صص ۴۳ - ۵۷، (نگاه کنید به «حاشیه» مقاله دکتر محمود عنایت در علم و جامعه ۱۰۶).

- پزشک‌زاد، ایرج، «حق عزل و نصب وزراء» علم و جامعه، سال دهم، شماره ۷۲، واشنگتن فروردین ۱۳۶۸، صص ۳۸ و ۴۴ - ۴۹.
- ، (الف. پ. آشنا)، «خاطرات سیاسی اصغر گیکله: از قهرمانان قیام ملی ۲۸ مرداد»، (داستان واقعی) ماهنامه پر، شماره ۱۷۸، (سال پانزدهم شماره ۱۰)، واشینگتن. آبان ۱۳۷۹، صص ۲۴ - ۲۷.
- حاج سید جوادی، علی اصغر، «سیاست و معمای دکتر بقایی»، علم و جامعه، شماره ۱۷۱، واشینگتن اسفند ۱۳۷۷، صص ۵ - ۱۲، (در جواب به مقاله‌های حسن سالمی از بستگان آیت اله کاشانی در علم و جامعه! به علاوه نظرات جمعی از خوانندگان علم و جامعه درباره مقاله‌های حسن سالمی در شماره ۱۷۲، فروردین ۱۳۷۸، صص ۵۱ - ۵۲ و ۷۸ منعکس شده است).
- دبیر سیاقی، محمد، «چند نامه آموزنده از شادروان دکتر محمد مصدق»، کتک، شماره ۸۰ - ۸۲، تهران ۱۳۷۵، صص ۹۲ - ۹۷.
- دبیری، پرویز، «کارنامه دکتر مصدق به مناسبت ۱۴ اسفند سالروز در گذشت او» هستی، دوره سوم، شماره یک، تهران ۱۳۷۴، صص ۲۷ - ۴۲.
- رحیمی، مصطفی، «مصدق و حزب نوده» اطلاعات سیاسی - اقتصادی، دوره ۱۳ شماره ۷ - ۸، تهران ۱۳۷۸، صص ۹ - ۸۲.
- رحیمیان، شهرام، «دکتر نون زنش را از مصدق بیشتر دوست دارد» (داستان بلند)، بررسی کتاب - ویژه هنر و ادبیات، شماره ۳۲، لوس آنجلس، تابستان ۱۳۷۸، صص ۱۵۳ - ۲۰۹.
- رسولی، مرتضی، «گفتگو با شاپور والی پور، عضو سابق حزب نوده»، تاریخ معاصر ایران، دوره اول، شماره ۳، تهران ۱۳۷۶، صص ۲۰۳ - ۲۴۰.
- رضایی، ابراهیم، «ابره‌های تیره بغض و ناآگاهی علیه مصدق»، ایران فردا، دوره هفتم شماره ۵۳، تهران، ۱۳۷۸، صص ۹۱ - ۹۷. rouzaneha.org
- رستگار، نادر، «درباره دو مقاله»، علم و جامعه، شماره ۱۷۲، واشینگتن فروردین ۱۳۷۸، صص ۷۲ - ۷۴ (در دفاع از دکتر مظفر بقایی).
- زروع، س.، «اشکال آقای همایون»، علم و جامعه، شماره ۷۲، واشنگتن خرداد ۱۳۶۸، صص ۳۸ و ۵۷ و ۷۴ (پاسخ به مقاله داریوش همایون در علم و جامعه).
- زیدآبادی، احمد، «مصدق، نفت، امریکا و انگلیس»، ایران فردا، دوره هفتم، شماره ۵۳، تهران ۱۳۷۸، صص ۷۳ - ۷۷.
- ساسان پور، سیروس؛ و کلاوسون، پتریک، «سیاست تعدیل و مقابله با ضربه ناگهانی کاهش اسعار ۱۳۳۰ - ۱۳۳۲»، ترجمه رضا مولایی، آزادی شماره ۲۵/۲۴، زمستان ۱۳۲۹ - بهار ۱۳۸۰، صص ۲۰۴ - ۲۳۲ (راجع به اقتصاد بدون نفت در دولت مصدق).
- سالار بهزادی، غلامرضا، «مصدق و پهلوی‌ها»، ایران فردا، دوره هفتم، شماره ۵۳، تهران، ۱۳۷۸، صص ۲۷ - ۴۱.
- ساعدی، غلامحسین، «سه پیشگفتار ... بر سه گفتار مصدق»، در دفترهای آزادی: «به یاد غلامحسین ساعدی»، دفتر دوم، لندن بهمن ۱۳۶۴، صص ۶۸ - ۱۱۴ (با مقدمه و یادداشت‌های

- ویراستار تحت عنوان «ساعدی و مصدق» برگرفته از مجموعه نوارهای صوتی تحت عنوان «پیامها و سخنرانیهای دکتر محمد مصدق با چند یادآوری از غلامحسین ساعدی: یادگار ۱۴ اسفند ۱۳۵۸» که با همکاری فریدون دائمی، منوچهر جهانگیری، فهیمه راستکار، احمد کسبلا (گویندگان)، تار بهروز دولت آبادی و اشعار م. امیسد، م. آزر، م. سرشکا، اسماعیل خوبی، م. سیانلو (با صدای خودشان) تهیه شده است.
- سالمی، حسن**، «سندشناسی: نامه آیت الله کاشانی به دکتر مصدق» *تاریخ و فرهنگ معاصر*، دوره دوم، شماره ۶-۷، تهران، ۱۳۷۲، صص ۱۵۳-۱۷۵.
- ، «روز قبل از کودتا: گفتگوی حمید شوکت با دکتر حسن سالمی درباره نامه آیت اله کاشانی به مصدق» *بیم/امروز*، شماره ۷، تهران، شهریور ۱۳۷۴ (نگاه کنید به عبدالله برهان) آن نامه هنوز جعلی است».
- ، «پیرامون روابط مصدق و کاشانی» *علم و جامعه*، واشینگتن، سال نوزدهم، شماره ۱۶۶ شهریور ۷۷، صص ۶۴-۷۰؛ «درباره روابط مصدق و کاشانی» شماره ۱۶۷، مهر ۱۳۷۷، صص ۶۰-۶۵ «دکتر بقایی و دکتر مصدق» سال بیستم، شماره ۱۶۸، آبان ۱۳۷۷، صص ۱۹ و ۲۳-۲۷ (نگاه کنید به مقاله علی اصغر حاج سید جواد)
- سحابی، عزت الله**، «مصدق: از لیبرال دموکراسی تا دموکراسی هدایت شده» *ایران فردا*، دوره هفتم، شماره ۵۲، تهران ۱۳۷۸، صص ۵۴-۵۸.
- سیف، احمد**، (ترجمه) «سرنگون کردن دولت در ایران» *کلیک*، شماره ۷۳-۷۵، تهران فروردین-خرداد ۱۳۷۵، صص ۴۰۱-۴۱۳ [ترجمه فصل چهارم «ابهامات قدرت: سیاست خارجی بریتانیا از سال ۱۹۴۵»، نوشته مارک کورتیس، انتشارات «زد» در لندن، ۱۹۹۵].
- ، «مورخ کم حافظه و بی حافظگی تاریخی ما» *اطلاعات سیاسی-اقتصادی*، دوره سیزدهم، شماره ۷-۸، تهران ۱۳۷۸، صص ۹۰-۱۰۳.
- صابر، هدی**، «اندیشه به جای نفت» *ایران فردا*، دوره هفتم، شماره ۵۳، تهران ۱۳۷۸، صص ۷۱-۷۶ [درباره اقتصاد دولت مصدق]؛ «گفتگو با نصرت اله خازنی» (رئیس دفتر نخست وزیر) همان جا، صص ۱۵-۲۴.
- طالبی، امیر**، «هجوم توطئه‌ها و دولت ملی» *ایران فردا*، دوره هفتم، شماره ۵۲، تهران، ۱۳۷۸، صص ۳۷-۴۱.
- طهماسبی، احمد**، «مصدق و دموکراسی» *علم و جامعه*، سال دهم، شماره ۷۲، واشینگتن، فروردین ۱۳۶۸، صص ۳۹-۴۳ و ۷۴.
- عظیمی، دکتر فخرالدین**، «تأملی در نگرش سیاسی مصدق» *نگاه نو*، شماره ۳۶، تهران بهار ۱۳۷۷، صص ۸۹-۱۱۸.
- عنایت، محمود**، «حاشیه‌ای بر یک ماجرای تاریخی» *علم و جامعه*، سال سیزدهم، شماره ۱۰۱، واشینگتن، اردیبهشت ۱۳۷۱، صص ۱۲-۱۴ و ۳۲ (نگاه کنید به مقاله ناصر باکدامن «حاشیه بر حاشیه»).

- فرهنگ، منصور، «چرا از فاجعه ۲۸ مرداد درسی نیاموختیم»، *علم و جامعه*، سال دهم، شماره ۷۰، واشینگتن، بهمن ۱۳۶۷، صص ۳۸ و ۴۶ - ۴۸.
- قاسمی، مه، «به نام واقعیت بر ضد حقیقت»، *علم و جامعه*، سال دهم، شماره ۷۱ واشینگتن اسفند ۱۳۶۷، صص ۲۸ - ۳۵.
- قاسمی، مهدی، «به مناسبت سالگرد کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲»، *علم و جامعه*، سال دهم، شماره ۷۵، واشینگتن، مرداد ۱۳۶۸، صص ۴۸ - ۵۴. rouzaneha.org
- کاتوزیان، محمد علی همایون، «معاصی کبیره مصدق السلطنه»، *علم و جامعه*، سال دهم شماره ۷۱، واشینگتن، اسفند ۱۳۶۷، صص ۱۴ - ۲۷.
- گلستان، ابراهیم، «بیست و هشت پنج سی و دو»، کلک، شماره ۴۱، تهران مرداد ۱۳۷۲، صص ۴۶ - ۵۱.
- متین دفتری، دکتر احمد، «خاطراتی از خوزستان»، *آزادی*، شماره ۲۵/۲۴، لندن زمستان ۱۳۷۹ - بهار ۱۳۸۰، صص ۱۳۲ - ۱۳۹ (درباره خلع ید از شرکت سابق نفت انگلیس و ایران در آبادان). گزیده از *سالنامه دنیا*، تهران، نوروز ۱۳۴۲ «خاطراتی از خوزستان با حواشی و تفسیر ملمع».
- متین دفتری، هدایت، «کودتای ۲۵ مرداد ۱۳۳۲ و دکتر فاطمی: یادداشتی کوتاه بر آخرین سر مقاله‌های شهیدزنده‌یاد حسین فاطمی»، *آزادی*، دوره دوم، شماره ۶، لندن، تیر - شهریور ۱۳۶۷، صص ۳۳ - ۴۹، شامل متن کامل سه سر مقاله روزنامه *باختر/سرور*، ۲۶ - ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ و سخنرانی در میدان بهارستان.
- ، «درسی از گذشته: کودتای ۲۵ مرداد ۳۲ و دکتر فاطمی (۲)»، *آزادی*، شماره ۱۰ / ۱۱، لندن مرداد - اسفند ۱۳۶۸، صص ۴۵-۴۷، شامل متن کامل سرمقاله دکتر فاطمی در *باختر/سرور*، ۲۵ مرداد ۱۳۳۲.
- ، «۲۶ خرداد: زاد روز مصدق، روز آزادی سخن و قلم»، *ایران زمین*، شماره ۴، ۲۶ خرداد ۱۳۷۳/۱۶ ژوئن ۱۹۹۴.
- ، «کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، عواقب آن و شخصیت مصدق»، *آزادی*، دوره دوم، شماره ۱۴، لندن، تابستان ۱۳۷۷، صص ۶ - ۱۹.
- ممتاز، سرهنگ عزت‌الله، و نمایانفر، سرتیپ دکتر علی‌نقی، «نوابسین دفاع در آخرین روزها» گفتگو با *مجله ایران فردا*، شماره ۸، مرداد و شهریور ۱۳۷۲، (درباره کودتای ۲۸ مرداد).
- مینا، پرویز، «آیا ملی شدن نفت به سود انگلستان بود»، *کیهان چاپ لندن*، شماره ۵۹۲ و شماره ۵۹۳، ۱۲ بهمن و ۱۹ بهمن ۱۳۷۴ (تأملی بر کتاب *منوچهر فرمانفرمایان*).
- ناطق، هما، «ایران متحد در کودتا و انقلاب»، *زمان نو*، شماره هشتم، پاریس، اردیبهشت ۱۳۶۴، صص ۱۰ - ۲۳.
- نجاتی، غلامرضا، «کودتای ۲۸ مرداد»، *ایران فردا*، دوره یکم، شماره ۲، تهران ۱۳۷۱، صص ۸ - ۱۵.

- ، «توطئه نهم اسفند ۱۳۳۱»، *ایران فردا*، دوره یکم، شماره ۵، تهران ۱۳۷۱، صص ۵۳ — ۵۹.
- ، «در حکومت استبدادی حفظ دستاوردهای ملی ممکن نیست»، *دینیه*، شماره ۹۴ — ۹۵، تهران ۱۳۷۳، صص ۲۱ — ۲۵.
- ، «از آزادی و فضیلت انتقاد پذیری مصدق پیروی کنیم»، *دینیه*، شماره ۱۰۵، تهران، ۱۳۷۴، صص ۵۲ — ۵۵.
- نجمی، ناصر، «خاطرات ... از کودتای ۲۸ مرداد ... وقتی شوارتسکف امریکایی به آذربایجان آمد، زمزمه کودتا در تیریز پیچید»، *کیمیا سال*، تهران ۱۳۶۵-۱۳۶۶، شماره ۲، جلد دوم، صص ۹۳ — ۹۶.
- واحدی، محمد، «حکومت‌های نظامی، قتل دکتر زنگنه و ملی شدن صنعت نفت، آغاز اختلاف با دکتر مصدق»، *تاریخ و فرهنگ معاصر*، دوره سوم، شماره دوم، تهران ۱۳۷۳، صص ۲۳ — ۲۹.
- واسعی، فرید، «دکتر مصدق از پس لبرهای تیره»، *کیمیا فرهنگساز*، دوره ۱۵، شماره ۱۴۸، تهران ۱۳۷۷، صص ۲ — ۱۲؛ شماره ۱۴۹، صص ۴۶ — ۵۵.
- وامقی، ایرج، «کند و کاوی دیگر پیرامون برخی واقعیت‌های تاریخی»، *اطلاعات سیاسی-اقتصادی*، دوره دهم، شماره ۳-۴، تهران ۱۳۷۴، صص ۹۵ — ۱۰۲؛ و شماره ۵-۶، صص ۴۸ — ۵۳.
- همایون، داریوش، «جنش ملی ما شکست خورد، چرا؟»، *علم و جامعه*، شماره ۴۴ — ۲۵.
- ، «درباره نقش نظامیان در ۲۸ مرداد»، *علم و جامعه*، سال دهم، شماره ۷۰، واشینگتن بهمن ۱۳۶۷، صص ۳۹ — ۴۵.

* این کتابشناسی بدون توجه به محتوای عناوین، تنظیم شده است. در انجام این کار از کتابشناسی مندرج در کتاب آقای دکتر غلامرضا وطن‌دوست «اسناد سازمان سیا...» (ن.ک. به بخش اسناد در این کتابشناسی) نیز استفاده شده است.

ÉTUDES
DU
DROIT CIVIL

AU SUJET DE LA RESPONSABILITÉ DE L'ÉTAT
POUR LES ACTES ILLICITES DE SES FONCTIONNAIRES

ET DE

DROIT PÉNAL

SUR LE PRINCIPE DE LA NON EXTRADITION
POUR DELITS POLITIQUES

Travaux écrits présentés
à la Faculté de droit de l'Université de Neuchâtel
pour obtenir le grade de licences en droit

PAR

M. MOSSADEGH

rouzaneha.org

PARIS (V^e)

M. GIARD & E. BRIÈRE

LES ÉDITIONS BOUILLON

16, rue Soufflot et 19, rue Toullier

1973

*L'auteur de l'Œuvre
renshâtel le 21 11 111*

بانی مجرم خرد در مجرای
احمد آرد ۱۹ آماه ۱۳۳۲
دکتر محمد

rouzaneha.org

ÉTUDES

ou

DROIT CIVIL

ET DE

DROIT PÉNAL

A Bibliography on Mossadegh (in Western Languages)*

Cathy & Farhad Diba

Works by Mossadegh

- Mossadegh, Mohammad. *Etude de droit civil au sujet de la responsabilite de l'etut pour les actes illicites de ses fonctionnaire et detroit penal sur le principe de la non-extradition pour delits polittiques*. Paris: M. Jiard & E. Briere, 1913, 46pp.
- *Le Testament en droit musulman (secte Chyite), precede d'une introduction sur les sources du droit musulman*. Paris: Georges Cres et Cie. 1914.
- *Musaddiq's Memoirs* (trans. S. Amin & H. Katouzian). London: Jobhc, 1988.

Published Official Papers of the Period

- Alexander, Yonah and Allan Nancs. *The United States and Iran: A Documentary History*. Maryland: Aletheia Books, 1980.
- Documentation Francaise. 'Chronologic documents concernant l'affaire du petrole iranien,' *Notes et etudes documentaire*, 1532, Paris, 22 septembre 1951.
- 'Document concernant l'affaire du petrole iranien,' *Notes et etudes documentaire*, 1594, Paris, 27 mars 1952. rouzaneha.org
- 'Conflit anglo-iranien et accord sur le petrole du 5 août 1954,' *Notes et etudes documentaire*, 2175, Paris, 1956.
- Government of Iran. 'Text of Speech of Dr. Mohammad Mossadegh, Prime Minister of Iran to the Foreign Press Representatives on May 28th, 1951,' Washington DC: Iranian Embassy, June 1951.
- 'The Nationalization of the Oil Industry in Iran,' Washington DC: Iranian Embassy, June 1951.
- 'Some Documents on the Nationalization of the Oil Industry in Iran,' Washington DC: Iranian Embassy, June 1951.
- 'Prime Minister's Report to Majlis on the Development of Sabeh-Gharanich Oil Conference,' (submitted at the Session of August 22, 1951), Tehran, 10 September 1951, 31pp.
- 'The Prime Minister's Report to the Majlis on the Official Recognition of the Principle of the Nationalization of Oil by the British Government and the Former AIOC on 5 August 1951,' Tehran: 12 August 1951, 11pp.
- 'Report Submitted by the Prime Minister, Dr Mohammad Mossadegh on 25 November 1951 Upon his Return From the USA and Egypt,' Tehran: 1951, 10pp.
- 'The Speech Delivered by Dr. Mohammad Mossadegh, the Prime Minister, at a Meeting of the 17th Majlis on Sat. April 12, 1952,' Tehran: 1952, 13pp.
- 'Correspondence between the Iranian Ministry for Foreign Affairs and the British Embassy in Teheran,' Tehran, 1952.
- 'Some Documents on the Conditions of the Iranian Workers under the Tex-Anglo-

- Iranian Oil Co: [Documents presented to the International Labour Organisation by the Iranian Delegation], Switzerland, 1952, 47pp.
- Great Britain, Foreign Office. *Correspondence Between His Majesty's Government in the United Kingdom and the Persian Government, and Related Documents Concerning the Oil Industry in Persia, February 1951 to September 1951*. London: HM Stationery Office, 1951. (Cmnd 8425).
- *Correspondence Between His Majesty's Government in the United Kingdom and the Iranian Government, and Related Documents Concerning the Joint Anglo-American Proposal for a Settlement of the Oil Dispute, August 1952 to October 1952*. London: HM Stationery Office, 1952. (Cmnd 8677).
- Great Britain, Parliamentary Debates (Hansard). *House of Commons Official Report. Sessions 1948-54*. 5th Series, vols 470-529. London: H.M. Stationery Office, 1949-54.
- International Bank for Reconstruction and Development. 'Review of the International Bank's Negotiations Concerning the Iranian Oil Problem,' Press Release no. 285. Washington DC: 3 April 1952, 9pp.
- International Court of Justice. 'Anglo-Iranian Oil Company Case: Request for the Indication of Interim Measures of Protection. Order, 5th July, 1951. *International Court of Justice Reports*, 89-98.
- *IJC Pleadings. Anglo-Iranian Oil Company Case (United Kingdom v Iran)*. The Hague: 1952. rouzaneha.org
- *IJC Reports of Judgments, Advisory Opinions and Orders*. The Hague: 1952.
- International Labour Organization. *Labour Conditions in the Oil Industry in Iran*. Geneva: International Labour Organization, 1950.
- Iran Party. 'The Speech of H.E. Dr Mossadegh Concerning the Nationalization of the Petroleum Industry in Iran,' Publication No. 13 of the Iran Party, Tehran: 1951, 44pp. [English and French translation].
- Langumier, R. (ed.) *Chronologie et documents concernant l'affaire du petrole Iranien*. Paris: La Documentation Française, 1951.
- National Iranian Oil Company. 'A Report on the History of the Southern Oil of Iran to the Hon. Averell Harriman, Special Envoy of the President of the USA,' Tehran, 1 August 1951, 17pp.
- United Nations. *UN Security Council Official Records, Sixth Year, 559th Meeting-565th Meeting, October 1-19, 1951*.
- United States, Congress. *United States Aid Operations in Iran, First Report by the Committee on Government Operations*. 85th Congress, 1st Session, House of Representatives, Report No. 10, Union Calendar No. 6, Washington DC: 1957.
- United States, Department of State. *Bulletin*. 1946-1954. Washington DC: Government Printing Office.
- *Foreign Relations of the United States, 1951-1954, Vol. 10, Iran*. Washington DC: Government Printing Office, 1987.

The Political Biography of Mossadegh

Books and Articles

- Anon. 'Mohammad Mossadegh, premier ministre iranien,' *Archives internationales*

- Pharos*, octobre 1951, p.323.
- Anon. 'Mosaddeq, Mohammad,' *Encyclopaedia Britannica*, 1998.
- Azimi, Fakhreddin. 'The Reconciliation of Politics and Ethics, Nationalism and Democracy: an Overview of the Political Career of Dr Muhammad Musaddiq,' in Bill and Louis (eds), *Musaddiq, Iranian Nationalism and Oil*. London: I.B. Tauris, 1988, 47-68.
- Banisadr, Abolhassan and Paul Vicille. *Hommes d'etat d'Asie et leur politique*. Paris: Universite Rene Descartes, 1980 (pp.31-47: Mossadegh ou l'equilibre negatif).
- Burrell, R.M. 'Musaddik (Muhammad),' *The Encyclopaedia of Islam*. London: Brill, 1993, 653-5.
- Diba, Farhad. *Dr Mohammad Mossadegh: A Political Biography*. London: Croom Helm, 1986 [Reviewed by David Menashri, *Middle East Studies*, 29, 1993].
- Katouzian, Homa. *Musaddiq and the Struggle for Power in Iran*. London: I.B. Tauris, 1990 [Reviewed by Farhad Diba, *CEMOTI*, no. 12, 1991].
- McGlue, George M. 'Recollections of Dr Muhammad Musaddiq,' in Bill and Louis (eds), *Musaddiq, Iranian Nationalism and Oil*. London: I.B. Tauris, 1988, 296-304.

Press Reports

- Amini, F.F. & Amini, N. 'Don't Call Me «Sir»: Mossadegh: Humility and Integrity in Government,' *The Iranian*, 9 May 2001.
- Anon. 'Mohammed Mossadegh: Weak Man, Strong Man?' *U.S. News & World Report*, 31, 1951: 34-6. rouzaneha.org
- 'Mossadegh n'a pas recouvert la parole,' *Observateur*, 24 septembre 1951.
- 'Iran's Mohammed Mossadegh: Feet First Into Chaos?' *Time*, 7 June 1951.
- 'Darvish in a Pin-Striped Suit,' *Time*, 14 June 1951.
- 'Man of the Year: He Oiled the Wheels of Chaos,' *Time*, 7 January 1952.
- 'Mossadegh: Fanatic or Strategist?' London: *The Economist*, 6 September 1952.
- 'A l'occasion de l'anniversaire de la naissance de Mossadegh,' *Lettre Persane*, no. 9, juin 1983.
- '1000 Makers of the Twentieth Century: Mohammad Mossadegh,' *Sunday Times*, 20 October 1991.
- 'Mossadegh Home Named as National Monument,' *Iran Times* (Washington DC), 13 July 2001.
- Balta, Paul. 'Il y a trente ans le proces Mossadegh: L'Iranien qui fit trembler l'Occident,' *Le Monde*, 18 & 19 decembre 1983.
- Favrel, Charles. 'Mossadegh, le valeureux,' *Le Monde*, 7 juillet 1951.
- Fournier, Gaston. 'Un contemporain du Grand Cyrus,' *Le Monde*, 7 mars 1967.
- von Hubbenet, Georg. 'Mossadegh ist gar nicht so gefahrlich,' 'Mossadegh beruft sich auf Ala,' 'Der Versuch bei Mossadegh,' *Sud Deutsche Zeitung*, 18-25 August, 1962 (interviews with Mossadegh in Ahmadabad).
- Hucbelle, Daniel. 'La Revolution du Dr. Mossadegh,' *Realites*, mai 1952, pp.45-53, 98.
- Martin, Kingsley. 'Conversation with Dr. Mossadegh,' *New Statesman*, 11 January 1952.
- Martinet, Gilles. 'Iran, le phenomene Mossadegh,' *Observateur*, 31 janvier 1952.

- pp.12-13.
- Michel, Serge. 'Mossadegh et la Suisse,' *Iran Reporter*, 2001.
- Naim, Mouna. 'L'Etrange sepulture de Mossadegh,' *Le Monde*, 16 juillet 1993.
- Ross, Albion. 'Mossadegh - Prophet or Buffoon?' *New York Times*, Sunday Magazine, 28 September 1952, pp.16, 44, 46-7.
- Vicillard, Renee (published under the pseudonym A. de Rouchebrune). 'Un Constitutionnaliste persan: Mohammad Mossadeghos Saftaneh,' *Les Nouvelles*, dirige par Marguerite Durand, Paris 22 août 1909.
- 'Le Vieil Iran se reveille: Mossadegh a Paris,' *L'Homme Libre*, 26 juin 1953.

Politics and the National Movement

General

- Abrahamian, Ervand. *Iran Between Two Revolutions*. Princeton, NJ; Princeton University Press, 1982 (pp.250-80).
- 'The Strengths and Weaknesses of the Labor Movement in Iran in 1941-53,' in Michael E. Bonine and Nikkie R. Keddie (eds), *Continuity and Change in Modern Iran*. Albany: State University of New York Press, 1981, 211-32.
- Artye, Henry C. 'Political Development in Iran, 1951-1954,' *Middle East Affairs* 5/8-9, 1954.
- Azimi, Fakhreddin. *Iran: The Crisis of Democracy 1941-1953*. London: I.B. Tauris, 1989.
- rouzaneha.org
- 'On Shaky Ground: Concerning the Absence or Weakness of Political Parties in Iran,' *Iranian Studies* 36, Winter/Spring, 1997: 59-65.
- 'Elections,' *Encyclopaedia Iranica*, vol. VIII, Fasc. 4: 345-50 Costa Mesa: Mazda Publishers.
- Bill, James A. and Roger Louis (eds). *Musaddiq, Iranian Nationalism and Oil*, London: I.B. Tauris, 1988 [Reviewed by «Cyrus Arjani» (Reza Sheikholeslami) in *British Society for Middle Eastern Studies Bulletin* 16/2, 1989; see also 'Letter to the Editor,' (a rejoinder to Sheikholeslami's review) by Fakhreddin Azimi in 17/2, 1990: 251-4]
- Bullard, Reader. 'Dr Mossadiq and After,' *The World Today* 10, October 1953: 421-9.
- Cottam, Richard. *Nationalism in Iran*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 1979.
- 'Image and Reality in Iran: Mossadiq and the Shah,' *Iran Nameh* (A Publication of Iranian Students in the USA) 15, October-November 1961. [Also inserted by Congressman Abraham J. Multer on 8 August 1961 into The Congressional Records, vol. 103, no. 135]
- 'Nationalism in Twentieth-Century Iran and Dr Muhammad Musaddiq,' in Bill and Louis (eds), *Musaddiq, Iranian Nationalism and Oil*. London: I.B. Tauris, 1988, 203-27.
- Efimenko, N. Marbury. 'An Experiment with Civilian Dictatorship in Iran: The Case of Mohammad Mossadegh,' *Journal of Politics* 17, May 1955: 390-406.
- Falle, Sam. 'The Mussadiq Era in Iran, 1951-1953: A Contemporary Diplomat's View,' in D.W. Lesh (ed.), *The Middle East and the United States*. Boulder: Westview Press, 1996, 79-87.
- Fernau, F.W. *Moslems on the March*. New York: Alfred A. Knopf, 1954 (pp.181-91):

- Mohammad Mossadegh: A Blow Against Great Britain).
- Greaves, Rose. '1942-1976: The Reign of Muhammad Riza Shah,' in H. Amirsadeghi & R.W. Ferrier (eds), *Twentieth Century Iran*. London: Heinemann, 1977, 53-91.
- Heikal, Mohamed. *The Return of the Ayatollah*. London: Andre Deutsch, 1981 (pp.23; 37-68).
- Ladjevardi, Habib. 'Constitutional Government and Reform under Musaddiq,' in Bill and Louis (eds), *Musaddiq, Iranian Nationalism and Oil*. London: I.B. Tauris, 1988, 69-90.
- 'The Origins of U.S. Support for an Autocratic Iran,' *International Journal of Middle East Studies* 25/2, 1983: 224-39.
- Lavrent'yev, A.K. 'Mossadegh's Role in the Events of 1951-1953 in Persia,' *Central Asian Review* 9/3, 1961: 302-6.
- Lenz, Wolfgang. 'Sondervollmachten für Mossadegh,' *Zeitschrift für Geopolitik*, 23 November 1952.
- Matine-Daftary, Hedayat. 'Mossadegh's Legacy Today: An Interview by Fred Halliday,' *Merip Reports* 13/3, 1983.
- Mohammadi-Nejad, Hassan. 'Elite-Counterelite Conflict and the Development of a Revolutionary Movement: The Case of the Iranian National Front,' Ph.D. Thesis, Southern Illinois University, 1970.
- Mowlana, Hamid. 'Journalism in Iran,' Ph.D. Thesis, Northwestern University, 1963 (Chapter 17: 'The Press and Nationalism'). rouzaneha.org
- Nakhoda. 'Un aperçu de la situation politique de l'Iran sous le gouvernement nationaliste du Docteur Mossadegh (27 avril 1951-19 août 1953),' Paris: *Lettre persane*, 19-20, mars-avril 1984.
- Pakdaman, Nassir. 'Il y a trente ans, la Conférence de Bandung,' *Le Monde*, 21-22 avril 1985.
- Sablier, Edouard. 'L'Iran après Mossadegh,' *Le Monde*, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 septembre 1953.
- Siavoshi, Sussan. 'Iranian Perceptions of the United States and the Musaddiq Period,' in D.W. Lesch (ed.), *The Middle East and the United States*. Boulder: Westview Press, 1996, 67-78.
- Ta'ati, Poopak. 'Concern for Autonomy in Twentieth-Century Iran,' *Civilisations*, vol.38, no.2, février, 1990, pp.37-47.
- Vaziri, Shahrokh. *Le Pétrole et le pouvoir en Iran: du ghanat à l'oléoduc*. Lausanne: Piantanida, 1978.
- Wilber, Donald. *Iran: Past and Present*. Princeton: Princeton University Press, 1976, 140-51.
- Young, T. Cuyler. 'The Social Support of Current Iranian Policy,' *The Middle East Journal* 6, Spring 1952: 125-43.
- 'The Race Between Russia and Reform in Iran,' *Foreign Affairs* 28, January 1950.
- Zabih, Sepehr. *The Mossadegh Era: Roots of the Iranian Revolution*. Chicago: Lake View Press, 1982.

The Tudeh Party

- Behrooz, Maziar. *Rebels with a Cause: The Failure of the Left in Iran*. London: I.B. Tauris, 2000 (Chapter 1): Defeat and Revival, pp. 1-34).
- Miyata, Osamu. 'The Tudeh Military Networks during the Oil Nationalization Period,' *Middle East Studies* 23/3, July 1987: 313-28.
- Zahib, Sepher. *The Communist Movement in Iran*. Berkeley: University of California Press, 1966.

The Religious Factor

- Akhavi, Shahroogh. 'The Role of the Clergy in Iranian Politics, 1949-1954,' in Bill and Louis (eds), *Musaddiq, Iranian Nationalism, and Oil*. London: I.B. Tauris, 1988, 91-117.
- Behdad, Sohrab. 'Islamic Utopia in Pre-Revolutionary Iran: Navvab Safavi and the Fada'ian-e Eslami,' *Middle East Studies* 33/1 1997 (40-1 & 46-51).
- Derayeh, Mino. 'Religion and Nationalism in Iran, 1951-1953: Dr. Muhammad Musaddiq and Ayatollah Abul-Qasim Kashani,' Ph.D. Thesis, McGill University, 1995.
- Faghfoory, Mohammad Hassan. 'The Role of the Ulama in Twentieth Century Iran with Particular Reference to Ayatollah Haj Sayyid Abul-Qasim Kashani,' Ph.D. Thesis, University of Wisconsin, 1978. rouzaneha.org
- Noorozi, T. 'The Ideological Encounter Between Shi'i Islam and Marxism,' *Civilisations* 43/1, 1994.
- Rajace, Farhang. 'Islam, Nationalism and Musaddiq's Era: Post-Revolutionary Historiography in Iran,' in Bill and Louis (eds), *Musaddiq, Iranian Nationalism and Oil*. London: I.B. Tauris, 1988, 118-40.
- Richard, Yann. 'Ayatollah Kashani: Precursor of the Islamic Republic?' in Nikki R. Keddie (ed.), *Religion and Politics in Iran*. New Haven: Yale University Press, 1983, 101-24.
- 'L'Organisation des Feda'yan-e Islam, mouvement integriste musulman en Iran (1945-1956),' in O. Carre and P. Dumont (eds), *Radicalismes islamiques: Iran, Liban, Turquie*. Paris: Harmattan, 1985, 23-82.

Mohammad Reza Shah and Mossadegh

- Edmonds, I.G. *The Shah of Iran*. New York: Holt, Rinehart, 1976 (Chapters 8 & 9).
- Hoyt, Edwin P. *The Shah*. New York: Paul S. Eriksson, 1976 (Chapters 14-20).
- Karanjia, R.K. *The Mind of a Monarch*. London: George Allen, 1977 (Chapter 7: A Quixote Named Mossadeq. Chapter 8: Fall of a Sawdust Caesar).
- Laing, Margaret. *The Shah*. London: Sidgwick & Jackson, 1977 (Chapter 14: Mossadeq Rules).
- Pahlavi, Mohammad Reza. *Answer to History*. Toronto: Clarke, Irwin, 1980. (Chapter 7: Mossadegh).
- Mission for My Country*. London: Hutchinson, 1961.
- Saikal, Amin. *The Rise and Fall of the Shah*. Princeton: Princeton University Press, 1980 (pp.35-45: Mossadeq and Oil Nationalization).
- Villiers, Gerard de. *L'Irresistible ascension de Mohammad Reza Shah d'Iran*. Paris:

Plon, 1975 (Chapters 14–17) [English tr. *The Imperial Shah*. Boston: Little Brown, 1976]

Nationalisation and the Oil Dispute

- Alavi, Ahmad. 'A History of the Oil Industry in Iran,' Ph.D. Thesis, Institute of Asian Studies, California, 1977.
- Anon. 'Breakdown in Persia,' *The Economist*, 23 June 1951.
- 'Can Persia Refine?' *The Economist*, 30 June 1951.
- 'World Bank and Persian Oil,' *The Economist*, 9 February 1952.
- 'Dr. Mossadegh and the Facts,' *The Economist*, 19 April 1952.
- 'Anglo-Iranian Without Abadan,' *The Economist*, 31 May 1952.
- 'The Rose Mary's Test Run,' *The Economist*, 21 June 1952.
- 'International Law for the Rose Mary,' *The Economist*, 17 January 1953.
- Avery, Peter. *Modern Iran*. London: Ernest Benn, 1965 (Chapter 26: 'What One Man Can Do').
- Ayache, Georges. 'Mossadegh,' *Dictionnaire du Pétrole*. Paris: Le Sycomore, 1981, 132–3.
- Bamberg, J.H. *The History of the British Petroleum Company. Volume 2 – The Anglo-Iranian Years, 1928–1954*. Cambridge: Cambridge University Press, 1994 [Reviewed by (i) Keith McLachlan, *British Journal of Middle East Studies* 23, May, 1996: 91–3; (ii) Mostafa Elm, *Harvard Middle East and Islamic Review*, 1, November, 1994: 180–4].
- Bryan, William. 'The Economics of the Anglo-Iranian Oil Dispute,' Ph.D. Thesis, University of Wisconsin, 1957.
- Bullard, Reader. 'Behind the Oil Dispute in Iran: A British View,' *Foreign Affairs* 31, April 1953: 461–71.
- Cable, James. *Intervention at Abadan: Plan Buccaneer*. London: Macmillan, 1991.
- Curtis, Mark. *The Ambiguities of Power: British Foreign Policy Since 1945*. London: Zed Books, 1995 (Chapter 4: Controlling the Middle East).
- Dorman, William and Mansour Farhang, *The U.S. Press and Iran: Foreign Policy and the Journalism of Deference*. Berkeley: University of California Press, 1987 (pp.36–52; (See also Chomsky, Noam. *Necessary Illusions: Thought Control in Democratic Societies*. Boston: South End Press, 1989. Appendix V; 3. Heroes and Devils, pp.283–5 draws on Dorman and Farhang's analysis).
- Elm, Mostafa. *Oil, Power and Principle: Iran's Oil Nationalization and its Aftermath*. Syracuse: Syracuse University Press, 1982.
- 'Iran's Oil Crisis of 1951–1953: New Documents and Old Realities,' *Harvard Middle East and Islamic Review*, 2, 1995, pp.46–61.
- Elwell-Sutton, L.P. *Persian Oil: A Study in Power Politics*. London: Lawrence & Wishart, 1955.
- Enayat, Hamid. 'The British Public Opinion and the Persian Oil Crisis,' M.Sc. Thesis, London School of Economics, 1958.
- Fatemi, Nasrollah S. *Oil Diplomacy: Powder Keg in Iran*. New York: Whittier Books, 1954.
- Ferrier, Ronald W. 'The Anglo-Iranian Oil Dispute: A Triangular Relationship,' Bill and Louis (eds), *Musaddiq, Iranian Nationalism and Oil*. London: I.B. Tauris,

- 1988, 164-99.
- 'The Development of the Iranian Oil Industry,' in H. Amirsadeghi & R.W. Ferrier, (eds), *Twentieth Century Iran*. London: Heinemann, 1977, 93-128.
- Ghaffari, Masoud. *Political Economy of Oil in Iran*. London: Book Extra, 2000 (Chapter 4: Oil and the Politics of Intervention, pp.218-339).
- Grady, Henry. 'What Went Wrong in Iran?' *Saturday Evening Post*, 5 January 1952: 30-2; 56-8.
- Heimerl, Robert G. 'U.S. Policy, the Nationalization of Iranian Oil and the Overtthrow of the Mossadegh Government,' Ph.D. Thesis, American University Washington, D.C., 1982.
- Heiss, Mary Ann. *Empire and Nationhood: The United States, Great Britain and Iranian Oil, 1930-1954*. Colombia, Columbia University Press, 1997.
- Lapping, Brian. *End of Empire*. London: Granada, 1985.
- Lenczowski, George. *Oil and State in the Middle East*. New York: Cornell University Press, 1960.
- Lockhart, Laurence. 'The Causes of the Anglo-Persian Oil Dispute,' *Journal of the Royal Central Asian Society* 40:2, June 1953: 134-50.
- Louis, Wm. Roger. *The British Empire in the Middle East, 1945-1951*. Oxford: Oxford University Press, 1984 (Chapter 3: The Persian Oil Crisis).
- 'Musaddiq and the Dilemmas of British Imperialism,' in Bill and Louis, (eds), *Musaddiq, Iranian Nationalism, and Oil*. London: I.B. Tauris, 1988, 228-60.
- Marsh, Steve. 'HMG, AIOC and the Anglo-Iranian Oil Crisis: In Defence of Anglo-Iranian,' *Diplomacy and Statecraft*, 12/4, 2001.
- Martschukat, Jürgen. *Antimperialismus Öl und die Special Relationship: Die Nationalisierung der AIOC in Iran 1951-54*. Munster: North American Studies/ LIT, 1995.
- McGhee, George. 'The Oil Problem in the Middle East,' *The Department of State Bulletin* 25, 15 October 1951: 612-15.
- Mosley, Leonard. *Power Play: Oil in the Middle East*. London: Penguin, 1973 (pp.159-72).
- Noori, H.S.H. 'Study of the Nationalization of the Oil Industry in Iran (A),' Ph.D. Thesis, Colorado State University, 1965.
- Rasche, Emil. *Die Sechste Grossmacht*. Frankfurt: Gutenberg, 1953 (pp.153-201).
- Sablier, Edouard. 'La Signification de l'affaire du petrole iranien,' *Politique Etrangere*, 18/1, 1953: 17-22.
- Shwadran, Benjamin. *The Middle East, Oil and the Great Powers*. New York: Wiley, 1959 (Chs 1-6).
- 'The Anglo-Iranian Oil Dispute, 1948-1953,' *Middle Eastern Affairs* 5:6-7, June-July 1954: 193-231.
- Sinclair, Angus. 'Iranian Oil,' *Middle Eastern Affairs* 2, 1951: 213-24.
- Vaglieri, Laura Veccia. 'Storia del Petrolio di Persia,' *Comunita Internazionale* 11, Ottobre 1956: 608-15.
- Walden, Jerrold, L. 'The International Petroleum Cartel in Iran: Private Power and the Public Interest,' *Journal of Public Law*, 11, Spring 1962: 64-121.

The Legal Dimension

- Anon. 'The Anglo-Iranian Oil Company Case,' *American Journal of International Law*, 46, January, 1952: 12-23; 46, October, 1952: 737-51.
- Bishop, William W. 'The Anglo-Iranian Oil Company Case,' *American Journal of International Law*, 45, October 1951: 749-54.
- Cheng, B. 'The Anglo-Iranian Dispute,' *World Affairs*, 5 October 1951: 387-405.
- Fartache, M. *De la competence de la Cour Internationale de Justice dans l'affaire de l'Anglo-Iranian Oil Company*. Paris: Pedone, 1953.
- Ford, Alan W. *The Anglo-Iranian Oil Dispute of 1951-1952: A Study of the Role of Law in the Relations of States*. Berkeley: University of California Press, 1954.
- Ghosh, S.K. *The Anglo-Iranian Oil Dispute: A Study of the Problems of Nationalization of Foreign Investment and Their Impact on International Law*. Calcutta: Mukhopadhyay, 1960. rouzaneha.org
- Liang, Yuen-Li. 'The Question of Domestic Jurisdiction in the Anglo-Iranian Oil Dispute,' *American Journal of International Law* 46, April 1954: 272-82.
- Nakasian, Samuel. 'The Anglo-Iranian Oil Case: A Problem in International Judicial Process,' *Georgetown Law Journal* 41/4, 1953: 459-94.
- Rafat, A. 'Expropriation of the Private Property of Aliens in Recent International Law: Iran, Egypt, Indonesia, and Cuba,' Ph.D. Thesis, University of Minnesota, 1964.

The Iranian Economy and the Oil Boycott

- Anonymous. 'Persia's Economic Position,' *The Economist*, 8 December 1951.
- Clawson, Patrick and Cyrus Sassanpour. 'Adjustment to a Foreign Exchange Shock: Iran 1951-1953,' *International Journal for Middle East Studies* 19, 1987: 1-22.
- Dadkhah, Kamran M. 'Iran's Economic Policy during the Mosaddeq Era,' *Journal of Iranian Research and Analysis* 16/12, 2000.
- 'The Oil Nationalization Movement, the British Boycott and the Iranian Economy, 1951-1953,' in Elie Kedourie and Sylvia Haim (eds), *Essays on the Economic History of the Middle East*. London: Frank Cass, 1988, 104-31.
- Katouzian, Homayoun. 'Oil Boycott and the Political Economy: Musaddiq and the Strategy of Non-Oil Economics,' in Bill and Louis (eds), *Musaddiq, Iranian Nationalism and Oil*. London: I.B. Tauris, 1988, 203-27.
- Majd, M.G. 'The 1951-1953 Oil Nationalization Dispute and the Iranian Economy: A Rejoinder,' *Middle Eastern Studies* 31, 3, 1995: 449-59.

The Coup d'Etat of 19 August 1953

- Abrahamian, Ervand. 'The 1953 Coup in Iran,' *Science & Society* 65, Summer 2001: 182-215.
- Adelman, Kenneth L. 'A Clandestine Clan,' *International Security Review* 5, Summer 1980, pp.11-14.
- Anon. 'CIA Burned Most '53 Coup Records,' *Iran Times* 27, 6 June 1997.
- Behrooz, Maziar. 'Tudeh Factionalism and the 1953 Coup,' *International Journal for Middle East Studies* 33:3, August 2001: 364-82.
- Boroumand, Roya. 'Iran: Espoir Dechu,' *EurOrient*, Fevrier/Mai, 1998, pp.28-57.

- Cook, Fred J. 'CIA,' *The Nation* (Special Issue on the CIA), 24 June 1961. [Chapter on the 1953 coup reprinted in *Iran Nameh* (A Publication of Iranian Students in the USA) 15, October–November 1961, 548–51. Also inserted by Congressman Abraham J. Multer on 8 August 1961 into The Congressional Records, vol. 103, no. 135]
- Dorril, Stephen. *MI6: Inside the Covert World of H.M.'s Secret Intelligence Service*. New York: Free Press, 2000. (Chapter 28: Iran pp.558–99 & 850–3).
- Dulles, Allen W. *The Craft of Intelligence*. New York: Harper & Row, 1963 (Chapter 15).
- Eveland, Wilbur C. *Ropes of Sand: America's Failure in the Middle East*. New York: Norton, 1980 (pp. 67, 253, 356–7). rouzaneha.org
- Fardust, H. 'The 1953 Coup in Iran: An Iranian Insider's View,' *New York Times*, 2 July 2000.
- Foran, John. 'Discursive Subversions: Time Magazine, the CIA Overthrow of Mussadiq, and the Installation of the Shah,' *CIRA Bulletin* 13, September 1997: 9–13.
- Gasiorowski, Mark. 'Just Like That: How the Mossadegh Government was Overthrown,' *The Iranian*, 2000.
- 'The 1953 Coup d'Etat Revisited,' *CIRA Bulletin* 14, September 1998.
- 'Trying to Revisit the 1953 Coup in Iran: The CIA's Response to a Freedom of Information Act Request,' *Society for Historians of American Foreign Relations Newsletter* 29, September 1998: 11–14.
- 'Coup d'Etat of 1332 S./1953,' *Encyclopaedia Iranica* VI, Fasc.4, 1993.
- 'The 1953 Coup d'Etat in Iran,' *International Journal of Middle East Studies* 19/3, 1987: 261–86.
- Harkness, Richard and Gladys Harkness, 'The Mysterious Doings of CIA,' *Saturday Evening Post*, 6 November 1954, 66–8.
- Hawkes, Nigel. 'How MI6 and CIA Joined Forces to Plot Iran Coup,' *The Observer*, 26 May 1985.
- Hess, John L. 'More Lies Bared,' *Grand Street* 8/2, 1989.
- Louis, Wm. Roger. 'How Mossadeq was Ousted: The Untold Story Behind the CIA-MI6 Coup,' *The Times Literary Supplement*, 29 June 2001.
- Love, Kennet. 'The American Role in the Pahlavi Restoration on 19th August 1953,' unpublished manuscript, the Allen Dulles Papers, Princeton University Library, 1960.
- Moaddel, Mansour. 'State-Centered vs. Class-Centered Perspectives on International Politics: The Case of U.S. and British Participation in the 1953 Coup Against Premier Masaddeq in Iran,' *Studies in Comparative International Development* 24/2, 1989.
- Mortimer, Edward. 'When Britain Brought Off a Coup,' *The Times*, 27 May 1985.
- Neuberger, Günter. *CIA in Iran*. Bornheim: I.amuv, 1982.
- Ruehsen, Moyara De Moraes. 'Operation «Ajax» Revisited: Iran, 1953,' *Middle Eastern Studies* 29, July 1993: 467–86.
- Roosevelt, Kermit. *Countercoup: The Struggle for the Control of Iran*. New York: McGraw-Hill, 1979. [Reviews: Kenneth L. Adelman, 'A Clandestine Clan,' *International Security* 5, Summer 1980: 152–71; Thomas Powers, *The Nation*, 12 April 1980, 437–40; Richard Cottam, *Iranian Studies* 14 (1981), 3–5 and 269–72]

- Tully, Andrew. *CIA, the Inside Story*. New York: William Morrow, 1962 (Chapter 7, 'King-making in Iran').
- Vatandoust, Gholamroza. *The CIA Documents on the 1953 Coup and the Overthrow of Dr. Musaddiq of Iran*. Tehran: Rasa, 2000, 62+(14) pp. English & 274 pp. Persian.
- Wilber, Donald N. *Clandestine Service History: Overthrow of Premier Mossadeq of Iran (November 1952–August 1953)*. Washington DC: CIA, 1954.
- Woodhouse, C.M. *Something Ventured*. London: Granada, 1982 (Chapters 8 & 9).

Iran and the Cold War

- Arcilesi, S.A. 'Development of U.S. Foreign Policy in Iran, 1949–1960,' Ph.D. Thesis, University of Virginia, 1965 (Chapter 4: The Mossadegh Period).
- Atabaki, Touraj. *Azerbaijan: Ethnicity and the Struggle for Power in Iran*. London: 1993.
- Bashkirov, A.V. *Ekspansiya Angliiskikh i Amerikanskikh Imperialistov v Irane (1941–1953)*. Moscow, 1954.
- Bill, James A. 'America, Iran and the Politics of Intervention, 1951–1953,' in Bill and Louis (eds), *Musaddiq, Iranian Nationalism and Oil*. London: I.B. Tauris, 1988, 261–95.
- rouzaneha.org
- *The Eagle and the Lion: The Tragedy of American-Iranian Relations*. New Haven: Yale University Press, 1988 (pp.51–97).
- Bondarevski, G.L. *Politika Anglii na Blizhnem i Srednem Vostoke*. Moscow: Nauka, 1966 (pp.351–81).
- Cohen, Michael J. *Fighting World War Three from the Middle East: Allied Contingency Plans, 1945–1954*. London: Frank Cass, 1997.
- Cottam, Richard W. *Iran and the United States, A Cold War Case Study*. Pittsburgh Pa: University of Pittsburgh Press, 1988 (pp.55–110).
- 'The United States, Iran and the Cold War,' *Iranian Studies* 3, Winter 1970: 3–33.
- Doenecke, Justus D. 'Revisionists, Oil and Cold War Diplomacy,' *Iranian Studies* 3, 1970: 96–111.
- 'Iran's Role in Cold War Revisionism,' *Iranian Studies* 5, 1972: 96–111.
- Falemi, Faramarz S. *The USSR in Iran: the Background History of Russian and Anglo-American Conflict in Iran, its Effects on Iranian Nationalism and the Fall of the Shah*. London: Thomas Yoseloff, 1980.
- Gasiorowski, Mark. *U.S. Foreign Policy and the Shah: Building a Client State in Iran*. Ithaca NY: Cornell University Press, 1991 (pp.57–85).
- 'U.S. Foreign Policy Toward Iran during the Mussadiq Era,' in D.W. Lesch (ed.), *The Middle East and the United States*. Boulder: Westview Press, 1996, 51–66.
- Gavin, Francis J. 'Politics, Power, and U.S. Policy in Iran, 1950–1953,' *Journal of Cold War Studies* 1, Winter 1999.
- Goode, James F. *The United States and Iran: In the Shadow of Musaddiq*. New York: St. Martin's Press, 1997. [Reviewed by John P. Miglicetta. *Middle East Journal* 52, Summer 1998: 467–8; Ritchie Ovendale. *Digest of Middle East Studies* 7, Fall 1998: 51–4].
- Kisatsky, Deborah. 'Voice of America and Iran, 1949–1953: US Liberal Developmentalism, Propaganda and the Cold War,' *Intelligence and National*

- Security* 14, Autumn 1999: 160-85.
- Kwitny, Jonathan, *Endless Enemies: The Making of an Unfriendly World*. New York: Congdon & Weed Inc., 1985 (Chapter 10: Upsetting the Balance; Chapter 11: Repressing the Market Place).
- Kuniholm, Bruce R. *The Origins of the Cold War in the Near East: Great Power Conflict and Diplomacy in Iran, Turkey, and Greece*. Princeton NJ: Princeton University Press, new edition 1994.
- Ledeen M. & W. Lewis. *Debauch: The American Failure in Iran*. New York: Knopf, 1981.
- L'Estrange Fawcett, Louise. *Iran and the Cold War: The Azerbaijan Crisis of 1946*. New York: Cambridge University Press, 1992.
- Lytell, Mark Hamilton. *The Origins of the Iranian-American Alliance, 1941-1953*. New York: Holmes & Meier, 1987.
- McFarland, Stephen L. 'A Peripheral View of the Origins of the Cold War: The Crisis in Iran, 1941-1947,' *Diplomatic History* 4, Autumn 1980: 333-51.
- Mark, Eduard M. 'Allied Relations in Iran, 1941-1947: The Origins of a Cold War Crisis,' *Wisconsin Magazine of History* 59, Autumn 1975: 51-63.
- Melbourne, Roy M. 'America and Iran in Perspective: 1953 and 1980,' *Foreign Service Journal* 57, April 1980: 10-17.
- Meyr, Georg. 'Gli Stati Uniti e la Crisi Iraniana (1951-1953),' in Antonio Donno (ed.), *Ombra di Guerra Fredda*. Rome: Edizioni Scientifiche Italiane, 1998, 95-131.
- Pfau, Richard A. 'Avoiding the Cold War: The United States and the Iranian Oil Crisis, 1944,' *Essays in History* 18, 1974: 104-14.
- 'Containment in Iran, 1946: The Shift to an Active Policy,' *Diplomatic History* 1, Fall 1997: 359-72.
- Ramazani, R.K. *Iran's Foreign Policy, 1941-1973: A Study of Foreign Policy in Modernizing Nations*. Charlottesville: University of Virginia Press, 1975.
- Rubin, Barry. *Paved with Good Intentions: The American Experience in Iran*. New York: Oxford University Press, 1980 (Chapter 3: A Revolution is Overthrown, 1951-53, pp.54-90).
- Van Wageningen, Richard W. *The Iranian Case, 1946*. New York: Carnegie Endowment for International Peace, 1952.
- Natalia I. Yegorova. 'The Iran Crisis, of 1945-1946: A View from the Russian Archives,' CWIHP Working Paper 15, 1996.
- Zubok, Vladislav M. 'Soviet Intelligence and the Cold War: The «Small» Committee of Information, 1952-53,' *Diplomatic History* 19 (1995).

Memoirs and Biographies of Contemporaries

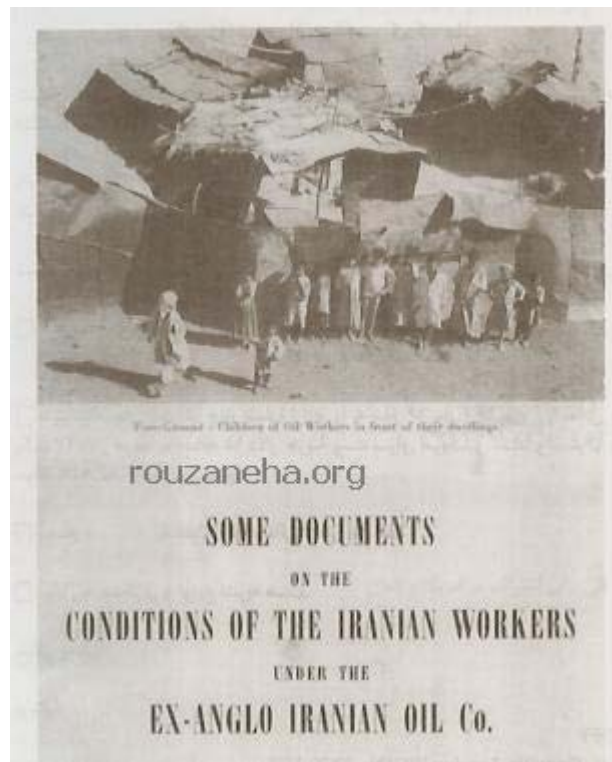
- Abramson, Rudy. *Spanning the Century: The Life of W. Averell Harriman, 1891-1986*. New York: Morrow, 1992.
- Acheson, Dean. *Present at the Creation: My Years in the State Department*. New York: Norton, 1969.
- Allason, Rupert. 'George Young,' *The Independent*, 14 May 1990 (Obituary).
- Ambrase, Stephen E. *Ike's Spies: Eisenhower and the Espionage Establishment*. New

rouzaneha.org

- York: Doubleday & Co., 1981 (Chapter 14: 'Iran: The Preparation'; Chapter 15: 'Iran: The Act').
- Anon. 'Sir George Middleton,' *The Times*, January 1998 (Obituary).
- Arfa, Hassan. *Under Five Shahs*. London: John Murray, 1964 (Chapter 20: 'Mosaddeq and After').
- Azimi, Fakhreddin. 'Ghulamhusain Sadiqi,' *The Independent*, 2 May 1991 (Obituary).
- Bakhtiar, Shahpour. *Ma Fidelite*. Paris: Albin Michel, 1982 (Chapters 6, 7 and 8).
- Barnes, Bart. 'Kermit Roosevelt, CIA Mideast Agent, Dies,' *Washington Post*, 10 June 2000 (Obituary).
- Brands, H.W. *Inside the Cold War: Loy Henderson and the Rise of the American Empire, 1918-1961*. New York: Oxford University Press, 1991.
- Clogg, R. 'C.M. Woodhouse,' *Guardian*, 18 August 2000 (Obituary).
- Eden, Anthony. *The Memoirs of the Rt. Hon. Sir Anthony Eden, K.G.P.C., M.C.: The Full Circle*. London: Cassell, 1960-1962 (Book One, IX Oil, October 1951-March 1955, pp.189-223).
- Eisenhower, Dwight. *The White House Years: Mandate for Change, 1953-1956*. New York: Doubleday, 1963 (pp.159-66).
- Esfandiary, Soraya. *Soraya: Autobiography of H.I.H. Princess Soraya*. New York: Doubleday, 1964 (Chapter 5: The Fall of Mossadegh).
- Falle, Sam. *My Lucky Life in War, Revolution, Peace and Diplomacy*. Sussex: The Book Guild, 1996 (Chapter 7: The Foreign Office and Iran, pp.68-86).
- Farmanfarmaian, M. & R. Farmanfarmaian. *Blood and Oil*. New York: Random House, 1997 (Chapter 10: Nationalization; Chapter 11: A Losing Battle).
- Ferrell, Robert H. (ed.), *The Eisenhower Diaries*. New York: Norton, 1981.
- Frankel, Paul H. *Mutai: Oil and Power Politics*. London: Faber & Faber, 1966.
- Gasiorowski, Mark J. 'Obituary of Richard Cottam,' *Iranian Studies* 30:3-4, 1997: 415-17.
- Grose, Peter. *Gentleman Spy: The Life of Allen Dulles*. Boston: University of Massachusetts Press, 1996 (pp.363-8).
- Harter, John M. 'Mr Foreign Service on Mossadegh and Wristonization: An Interview with Loy W. Henderson,' *Foreign Service Journal* 57, November 1980: 16-20.
- Kemp, Norman. *Abadan: A First-Hand Account of the Persian Oil Crisis*. London: Alan Wingate, 1953.
- Levy, Walter J. *Oil Strategy and Politics, 1941-1981*. Boulder: Westview, 1982.
- McGhee, George. *Envoy to the Middle World: Adventures in Diplomacy*. New York: Harper & Row, 1983 (Chapter 27: 'AIOC Nationalized'; Chapter 31: 'Talks with Mossadegh').
- Morrison, Herbert. *An Autobiography*. London: Odhams Press, 1960.
- Mosley, Leonard. *Dulles*. New York: The Dial Press, 1978 (Chapter 19).
- Pahlavi, Ashraf. *Faces in a Mirror: Memoirs from Exile*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1980 (Chapter 6 - Mohammad Mossadegh).
- Nutting, Anthony. *I Saw for Myself*. London: Hollis & Carter, 1958 (Chapter 7).
- Pakravan, Fatemeh. 'Once Again, Najmich,' *Chanteh*, Fall, 1998, (pp.4-6).
- Samsam Bakhtiari, A.M. *Peaks and Troughs*. London: Minerva Press, 1996 (pp.360-97).
- Shacht, Iljalmar H.G. *Confessions of 'The Old Wizard*. Boston: Houghton Mifflin, 1956 (pp.456-8).

- Truman, Harry S. *Years of Trial and Hope, 1946-1952*. Garden City, New York: Doubleday, 1956.
- Walters, Vernon A. *Silent Missions*. New York: Doubleday, 1978 (Chapter 13: The Story of Mossadegh and Harriman, pp.241-75).
- Warne, William E. *Mission for Peace: Point 4 in Iran*. New York: Bobbs-Merrill, 1956.
- Wilber, Donald N. *Adventures in the Middle East: Excursions and Incursions*. Princeton: Darwin Press, 1986.
- Williams, Francis. *A Prime Minister Remembers: The War and Post-War Memoirs of the Rt. Hon. Earl Attlee*. London: Heinemann, 1961 (pp.249-57).

* Owing to the limitations of our Persian-Latin typesetting system, this Bibliography has lost most French and German accents. We apologise to our readers for any inconvenience this may cause.

نشر دیگران 3 2 1 "ویژه نامه ها"